

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՅՑ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ա. ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆՈՆ ԶԳԵՏՏԱԽՈՐԼՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻՉ ՔԱՀԱՆԱՅԻ

Մեր պե՛տ քահանայն յառևտրարունն հանդերձ սարկառագոթ եւ դպրոթ, եւ նախ զգեցեալ սարկառագայն եւ այլ պաշարօնէից, ասասցեն Սաղմոս Հանդերձի ԱԼՁ պուն առ պուն:

Քհ. Քահանայք Քո զգեցցին զարդարութիւն, եւ սուրբք Քո ցնծալով ցնծասցեն:

Սրկ. Յիշեա՛ Տէր զԴաւիթ եւ զամենայն Հեղութիւն նորա:

Քհ. Որպէս երգուաւ Տեառն, եւ ուխտս եղ Սատուծոյ Յակոբայ:

Սրկ. Թէ ո՛չ մտից ի յարկս տան իմոց, եւ թէ ելից յանկողինս մահճաց իմոց:

Քհ. Թէ տաց քուն աչաց իմոց, կամ նինջ արտեանաց իմոց, կամ Հանգիստ իրանաց իմոց, մինչեւ գտից զտեղի յարկի Տեառն Սատուծոյ Յակոբայ:

Սրկ. Ահա՛ լուաք զՆմանէ Եփրաթայ, եւ գտաք զՆա ի դաշտս մայրեաց:

Քհ. Մտցուք ի յարկս Նորա, երկիր պագցուք ի տեղոջ ուր կացեալ են ոտք Նորա:

Սրկ. Արի՛, Տէր, ի Հանգիստ Քո, Դու եւ տապանակ կտակի սրբութեան Քոյ:

Քհ. Երիցունք Քո զգեցցին զարդարութիւն եւ սուրբք Քո ցնծալով ցնծասցեն:

Սրկ. Վասն Դաւթի սիրելոյ Քոյ, մի դարձուցաներ զերեսս Քո յօծելոյ Քոսմէ:

Քհ. Երգուաւ Տէր Դաւթի ճշմարտութեամբ եւ ո՛չ ստեաց նմա, ի պտղոյ որովայնի նորա նատուցանել յաթոռ նորա:

Սրկ. Թէ պահեսցեն որդիք քո զօրէնս Իմ, եւ զվկայութիւնս Իմ զոր ուսուցից նոցա:

Քհ. Որդիք նոցա նատցին յաւիտեանս յաւիտենից յաթոռ քո:

Սրկ. Հաճեցաւ Տէր ընդ Սիրն, եւ ընտրեաց բնակել ի նմա, ասէ. Այս է Հանգիստ Իմ յաւիտեանս յաւիտենից, ի սմա բնակեցայց զի Հաճեցայ ընդ սա:

Քհ. Չայրիս սորա օրհնելով օրհնեցից, եւ զաղքատս սորա լցուցից Հացիւ:

Սրկ. Երիցանց սորա զգեցուցից զփրկութիւն, եւ սուրբք սորա ցնծալով ցնծասցեն:

Քհ. Անդ ծագեցից զեղջիւր ի Դաւիթ, պատրաստ արարից զճրագ օծելոյ Իմոյ:

Սրկ. Թշնամեաց նորա զգեցուցից զամօթ, եւ ի վերայ նորա ծաղկեսցի սրբութիւն Իմ:

Քհ. Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ.

Սրկ. Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէ՛ր, ողորմեա՛:

Սրկ. Խնդրեսցուք Հաւատով միաբանութեամբ ի Տեառնէ, զի զողորմութեան զնորՀս Իւր արասցէ ի վերայ մեր. ամենակալ Տէր Աստուած մեր, կեցուցէ եւ ողորմեսցի:

Դպ. Կեցո՛՛, Տէր:

Սրկ. Ողորմեց մեզ Տէր Աստուած մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում՝ ասասցուք ամենեքեան միաբանութեամբ:

Դպ. Տէ՛ր, ողորմեա՛ (եւ ասասցեն երկուտասան անգամ):

Եւ բահանայն ասասցէ երկուրասան «Տէր ողորմեսցա՛» եւ զարօթս զայս:

Քհ. (ի ծածուկ) Որ զգեցեալ ես զդոյս որպէս Հանդերձ, Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս: Անճառելի խոնարհութեամբ յերկրի երեւեցար եւ ընդ մարդկան շրջեցար:

Որ եղեր Քաւանայապետ յաւիտենից ըստ կարգին Մեքիսեդեկի եւ զարդարեցեր զեկեղեցի Քո սուրբ: Տէր ամենակալ որ պարգեւեցեր մեզ զնոյն զերկնային Հանդերձ զգենուլ արժանի արա՛ եւ զիս ի ժամուս յայամիկ զանպիտան ծառայս Քո, որ Համարձակիմ եւ մերձենամ ի նոյն Հոգւոր պաշտօն փառաց Քոց: Որպէս զի զամենայն ամբարշտութիւնս մերկացայց, որ է Հանդերձ պղծութեան, եւ զարդարեցայց լուսով Քով: Ընկեա՛ յինէն զչարիս իմ, եւ թօթափեա՛ զյանցանս իմ. որպէս զի արժանի եղեց Հանդերձեալ լուսոյդ առ ի Քէն:

Շնորհեա՛ ինձ քաւանայական փառօք մտանել ի պաշտօն սրբութեանց Քոց ընդ այնոսիկ որք անմեղութեամբ պաշեցին զպատուիրանս Քո. զի եւ ես պատրաստ գտայց երկնաւոր առագաստիդ ընդ իմաստուն կուսանան փառաւորել զՔեզ, Քրիստո՛ս, որ բարձեր զմեզս ամենեցուն:

Չի Դու ես սրբութիւն անձանց մերոց եւ Քեզ՝ բարերարիդ Աստուծոյ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ մարտոյնեայ կիսասարկառագայն զգեցուցին զհանդերձսն աներով վասն իւրաքանչիւրոյն.

Սրկ. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք. ընկա՛՛ կեցո՛՛ եւ ողորմեա՛: Քաւանայն խաչակնքելով ի վերայ իւրաքանչիւրոյն ասասցէ:

Քհ. Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Նախ գիցէ քաւանայն զԽոյրն ի գլուխ իւր ասելով:

ՍԱՂԱԽԱՐՏԻՆ

Դի՛ր, Տէր, սաղաւարտ փրկութեանն ի գլուխ իմ՝ զնշան խաչի Քո, պատերազմել ընդ զօրութիւնս թշնամւոյն, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ՇԱՊԿԻՆ

Չգեցո՛ր ինձ Տէր Հանդերձ փրկութեան եւ պատմունճան ուրախութեան, եւ շուրջ պատեա՛ զգգեստովս փրկութեան, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ՓՈՐՈՒՐԱՐԻՆ

Չգեցո՛ր, Տէր, պարանոցի իմոյ զարդարութիւն, եւ սրբեա՛ զսիրտ իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ԳՕՏԻՈՅՆ

Շուրջ պատեսցէ՛ կամար Հաւատոյ զմէջս սրտի իմոյ եւ մտացս եւ շիջուցէ ի սոցանէ՛ զխորհուրդս աղտեղիս, եւ զօրութիւն շնորհաց Քոյ յամենայն ժամ բնակեսցէ՛ ի սոսա, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ԲԱԶՊԱՆԻՆ

Տո՛ւր Տէր զօրութիւն աջոյ (յաՀեակ) ձեռին իմոյ, եւ լուա՛ զամենայն աղտեղութիւնս իմ, որպէս զի կարող լինիցիմ սպասաւորել Քեզ անախտութեամբ Հոգւոյ եւ մարմնոյ, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Զերկուսին չեռան հաւքառնելով ի վեր սաւ.

Սրբեա Տէր զձեռս իմ յամենայն մեղաց, Համբառնալ առ Քեզ արդարութեամբ եւ մաքրութեամբ: Շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ՎԱԿԱՍԻՆ (ՈՒՐԱՐԻՆ)

Չգեցո՛ր, Տէր, պարանոցի իմոյ զարդարութիւն, եւ սրբեա՛ զսիրտ իմ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ՆԱՓՈՐՏԻՆ՝ ՈՐ Է ՇՈՒՐՁԱՌՆ

Տէր ողորմութեամբ Քով զգեցո՛ր ինձ զգեստ պայծառ եւ պարսպեա՛ ընդ դէմ ներգործութեան չարին, զի արժանի եղէց փառաւորել զՔո փառաւորեալ անունդ, շնորհօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Յեր պգեսպատրեղոյ սրբապան պգեսպոթիս սաւ.

Քհ. Յնճասցէ՛ անձս իմ ի Տէր, զի զգեցոյց ինձ Հանդերձ փրկութեան եւ պատմունճան ուրախութեան. իբրեւ փեսայի եդ ինձ պսակ, եւ որպէս զՀարան զարդու զարդարեաց զիս,

ՀնորՀօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որով վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ԹԱՇԿԻՆԱԿԻՆ

Սրբեա՛ Տէր զձեռս իմ՝ յամենայն աղտեղութենէ մեղաց: ՀնորՀօք Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որով վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Դպիրք ի փոքր արեւելի եկեղեցոյն սխաւհոյիս ՎՄՄՄ-ՀՄԻՄԴ ԴՄՄՄՆԼԻ ի չայն:

(ՇԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՐՁԻ)

Խորհուրդ խորին, անհաս անսկիզբն, որ զարդարեցեր զվերին պետութիւնդ, ի յառազաստ անմատոյց լուսոյն, գերապանծ փառօք՝ զդասս Հրեղինաց:

ԱնճառաՀրաշ զօրութեամբ, ստեղծեր զԱդամ պատկեր տիրական. եւ նազելի փառօք զգեստաւորեցեր ի դրախտն Ադէնի տեղի բերկրանաց: Չարչարանօք Քո Սուրբ Միաձնիդ, նորոգեցան արարածք ամենայն, եւ վերստին մարդն անմահացաւ զարդարեալ ի զգեստ անկողոպտելի:

Անձրեւածին բաժակ Հրահոսան, որ Հեղար յառաքեալն ի սուրբ վերնատունն. Հեղ եւ ի մեզ Հոգիդ Սուրբ Աստուած, ընդ պատմունճանին զՔո զիմաստութիւնդ:

Տան Քով վայելէ սրբութիւն, որ զգեցար զվայելչութիւն, սրբութիւն փառաց ընդ մէջ Քո ածեալ, պատեա՛ զմէջս մեր ճշմարտութեամբ:

Որ զարարչագործ բազուկս Քո տարածեցեր ընդդէմ աստեղաց. Հաստատեա՛ զբազուկս մեր կարողութեամբ, Համբարձմամբ ձեռաց առ Քեզ միջնորդիլ:

Ի համամբ թագ ի գլուխ, պատեսցես զմիտս եւ զզգայարանս, խաչանիշ ուրարմամբ ըստ ԱՀարոնի. ծաղկեալ յոսկէթել ի զարդ խորանիս: Բամից բոլորից տիրապէս աստուածպետական, նափորտապատ սիրով զմեզ զգեստաւորեցեր, Քով սուրբ խորհրդոյդ լինել սպասաւոր:

Թագաւոր երկնաւոր զեկեղեցի Քո անշարժ պաշեա՛, եւ զերկրպագուս անուանդ Քով պաշեա՛ ի խաղաղութեան:

ԿԱՆՈՆ ՍՊԱՍ ԴՆԵԼՈՅ

ԼՈՒԱՑՈՒՄՆ

Քաւանայն հակերչ ասրկաւագօք եկեայտ առագի բեմիս եւ լուսայտ զչեռս ասելով ի ծածուկ սարմուս Ըռայնան յՆէ:

Քհ. Ալէլուիա, ալէլուիա.

Լուսից սրբութեամբ զձեռս իմ եւ շուրջ եղեց զսեղանով Քով, Տէր:

Սրկ. Դատ արա՛ ինձ, Տէր, զի ես յամբձութեան իմով գնացի, ի Տէր յուսացայ զի մի՛ եղեց Հիւանդ:

Քհ. Փորձեա՛ զիս, Տէր, եւ քննեա՛ զիս, փորձեա՛ զերիկամունս իմ եւ զսիրտ իմ:

Սրկ. Ողորմութիւն Քո, Տէր, առաջի աչաց իմոց, եւ Հաճոյ եղէց ճշմարտութեան Քում:

Քհ. Ոչ նստայց եւ յաթոռս նանրաց, եւ ընդ անօրէնս եւ ոչ մտից:

Սրկ. Ատեցի եւ զժողովս չարաց, եւ ընդ ամբարիշտս եւ ոչ նստայց:

Քհ. Լուացից սրբութեամբ զձեռս իմ, եւ շուրջ եղէց զսեղանով Քով, Տէր:

Սրկ. Լսել ինձ զձայն օրհնութեան Քոյ, եւ պատմել զամենայն սքանչելիս Քո:

Քհ. Տէր, սիրեցի զվայելչութիւն տան Քո, եւ զտեղի յարկի փառաց Քոց:

Սրկ. Մի՛ կորուսաներ ընդ ամբարիշտս զանձն իմ, եւ մի՛ ընդ արս արիննաճեղս զկեանս իմ:

Քհ. Որոց ձեռք իւրեանց յանօրէնութեան են, եւ աջ նոցա լի է կաշառօք:

Սրկ. Ես յամբռութեան իմում գնացի, փրկեա՛ զիս, Տէր, եւ ողորմեա՛ ինձ:

Քհ. Ոտն իմ կացցէ յուղղութեան:

Սրկ. Յեկեղեցիս մեծս օրհնեցից զՔեզ:

Քհ. Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ.

Սրկ. Այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Քհ. Եվ վասն սրբուհւոյ Աստուածածնի բարեխօսութեան, Տէր, ընկա՛լ զաղաչանս մեր եւ կեցո՛ զմեզ:

Սրկ. Սուրբ զԱստուածածինն եւ զամենայն սուրբս բարեխօս արասցուք առ Հայր ի յերկինս, զի կամեցեալ ողորմեսցի եւ զթացեալ կեցուցէ զարարածս Իւր: Ամենակալ Տէր Աստուած մեր, կեցո՛ եւ ողորմեա՛ :

Քհ. Ընկա՛լ Տէր, զաղաչանս մեր բարեխօսութեամբ սուրբ Աստուածածինն՝ անարատ ծնողի Միածնի Որդւոյ Քոյ, եւ աղաչանօք ամենայն սրբոց Քոց. եւ որոց այսօր է յիշատակ (կամ առուրս շնորհիւ). լուր մեզ, Տէր, եւ ողորմեա՛, ներեա՛, քաւեա՛ եւ թո՛ղ զվեղս մեր: Արժանաւորեա՛ գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Որդւոյ եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ դարչեալ առ ժողովուրդն ասասցէ:

Մեղայ Աստուծոյ: Խոստովանիմ առաջի Աստուծոյ եւ սրբուհւոյ Աստուածածնին, եւ առաջի ամենայն սրբոց, եւ առաջի ձեր, Հա՛րք եւ եղբա՛րք, զամենայն մեղս, զորս գործեալ եմ. քանզի մեղայ խորհրդով, բանիւ եւ գործով, եւ ամենայն մեղօք, զոր գործեն մարդիկը: Մեղա՛յ, մեղա՛յ: Աղաչեմ զձեզ, ինդրեցէ՛ք վասն իմ Աստուծոյ զթողութիւն:

Ժամօրհնողն կամ ասագագոյնն ի քահանայից ասասցէ (1):

Ավագերեց. Ողորմեսցի՛ քեզ Աստուած Հօրն եւ թողութիւն շնորհեսցէ ամենայն յանցանաց քոց՝ անցերջն եւ այժմոնս եւ յառաջիկայէն փրկեսցէ՛ եւ Հաստատեսցէ՛ յամենայն գործս բարիս, եւ Հանգուցցէ՛ զքեզ ի Հանդերձեալ կեանս. Ամէն:

Քհ. Ազատեսցէ՛ եւ զձեզ մարդասէրն Աստուած եւ թողցէ՛ զամենայն յանցանս ձեր. տացէ՛ ժամանակ ապաշխարելոյ եւ գործելոյ զբարիս. ուղղեսցէ՛ եւ զառաջիկայ կեանս ձեր շնորհօք Սուրբ Հոգւոյն, Հօրն եւ ողորմածն, եւ Նմա՛ն փառք յաւիտեանս. Ամէն:

Ավագերեց. Յիշեսցի՛ր եւ զմեզ առաջի անմահ Գառիինն Աստուծոյ:

Քհ. Յիշեալ լիցի՛ք առաջի անմահ Գառիինն Աստուծոյ:

ՆԱԽԱՄՈՒՏ

Փոխասցուք տուն առ տուն ՍԱՂՄՈՍ մտից (ՂԹ)

Դպ 1 - Աղաղակեցէ՛ք առ Տէր, ամենայն երկիր, ծառայեցէ՛ք Տեառն ուրախութեամբ:

Դպ 2 - Մտէ՛ք առաջի Նորա ցնծութեամբ, ծաներուք, զի Նա է Տէր Աստուած մեր:

Դպ 1 - Նա արար զմեզ եւ ոչ մեր էաք. մեր ժողովուրդք եւ խաչն արօտի Նորա:

Դպ 2 - Մտէ՛ք ընդ դրօնս Նորա խոստովանութեամբ եւ օրհնութեամբ ի յարկս Նորա:

Դպ 1 - Խոստովան եղերո՛ւք Տեառն, եւ օրհնեցէ՛ք զանուն Նորա:

Դպ 2 - Քաղցր է Տէր, յաւիտեան է ողորմութիւն Նորա, յազգէ մինչեւ յազգ է ճշմարտութիւն Նորա:

Դպ 1 - Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

Դպ 2 - Աժամ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Սրկ. Սուրբ եկեղեցեալս աղաչեսցուք զՏէր, զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ ի մեղաց եւ կեցուցէ շնորհիւ ողորմութեան Իւրոյ. ամենակալ Տէր Աստուած մեր, կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛:

Քհ. Ի մէջ տաճարիս եւ առաջի աստուածընկալ եւ պայծառացեալ սուրբ նշանացս եւ սուրբ տեղոյս խոնարհեալ երկիւղիւ երկիրպագանեմք, զսուրբ, զհրաշալի եւ զյաղթող զտէրութիւնդ Քո փառաւորեմք, եւ Քեզ մատուցանեմք զօրհնութիւն եւ զփառս ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Քահանայն սաղմոսերով (ՄԱՊՆՄՄԱ ԻՄՔ) ընդ նախասարկաւագին, ընդ հիւսիսային ասրիճանսն ելլէ ի բեմն առագի սեղանոյն:

Քհ. Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ, առ Աստուած, որ ուրախ առնէ զմանկութիւն իմ:

Սրկ. Դատ արա՛ ինձ, Աստուած եւ իրաւ արա ինձ ի դատաստանի իմում:

Քհ. Յազգէ, որ ոչ է սուրբ, ի մարդոյ մեղաւորէ նենգաւորէ փրկեա՛ զիս:

Սրկ. Դու, Աստուած, Հզօրիչ իմ ես, ընդէ՛ր մոռացար զիս, ընդէ՛ր տրտում գնամ ես ի նեղել թշնամոյ իմոյ:

Քհ. Առաքեա՛, Տէր, զլոյս Քո եւ զճշմարտութիւն Քո, զի առաջնորդեսցեն ինձ, եւ Հանցեն զիս ի լեառն սուրբ եւ ի յարկս Քո:

Սրկ. Մտից առաջի սեղանոյ Աստուծոյ, առ Աստուած, որ ուրախ առնէ զմանկութիւն իմ:

Քհ. Խոստովան եղէք Քեզ օրհնութեամբ, Աստուած Աստուած իմ:

Սրկ. Արդ ընդէ՛ր տրտում ես, անձն իմ, կամ ընդէ՛ր խռովես զիս, յուսա՛ առ Աստուած, խոստովանեա՛ Նմա, փրկիչ երեսաց իմոց Աստուած է:

Քհ. Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:

Սրկ. Աժամ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ ես խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք. Օրհնեսցո՛ւք զամենակալն Աստուած, զՀայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, որ արժանի արար զմեզ կալ ի տեղւոջ փառաբանութեան եւ երգել զերգս Հոգւերօս. Ամենակալ Տէր Աստուած մեր կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛:

Քհ. Ի յարկի Քում սրբութեան եւ ի տեղոջ փառաբանութեան, Հրեշտակաց բնակարանիս եւ մարդկան քաւարանիս, առաջի աստուածընկալ եւ պայծառացեալ սուրբ նշանացս եւ սուրբ սեղանոյս խոնարհեալ երկիւղիւ երկիրպագանեմք. զսուրբ զհրաշալի եւ զյաղթող զՏէրութիւնդ Քո օրհնեմք եւ փառաւորեմք. եւ Քեզ ընդ երկնային զօրն մատուցանեմք զօրհնութիւն եւ զփառս ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Իսկ եթէ եպիսկոպոս լինիցի խորհրդածուն, ածյէ ի վերայ շակզայն պպարուական Եւփիորուն, եւ մարտցեալ առ Մնծայարան Սեղանոյն, եւ ի ծունկս անկեալ առագի սեղանոյն, յորդափոս արարաստո՞ք յուր եւ անհռունչ ասասցէ ի ծածուկ պաղօթս առ Աստուծո շնորհք, քնորհիւն գործոյն:

Ա. ԳՐԻԳՈՐԻ ՆԱՄԵԿԱՅԻՆՅԱ ՔԱՆԱ ԼԳ., հայրուած Պ, և բան յգ., հայրուած Ե

Քհ. (ի ծածուկ) Ամենակալ բարերար մարդասէր Աստուած բոլորից, յօրինող երեւութից եւ աներեւութից, փրկող եւ Հաստատող, ինամող եւ խաղաղարար, Հօր Հզօր Հոգի՛, Հայցեմք բազկատարած մաղթանաց գոչմամբ Հեծութեան՝ յանդիման եղեալ Քեզ Ահաւորիդ:

Մատչեմք մեծաւ դողութեամբ, սաստիկ երկիւղիւ մատուցանել նախ զբանականս զայս պատարագ՝ Քում անդնին զօրութեանդ, իբր Աթոռակցի, Փառակցի եւ Արարչակցի Հայրենի անկապուտ պատուոյդ, եւ քննողի ծածկութեան խորոց խորհրդոց ամենակատար կամաց Հօրդ Էմմանուէլի՛ դՔեզ Առաքչի, Փրկչի եւ Կենդանատուի եւ Արարչի ամենայնի: Ի ձեռն Քո ծանուցաւ մեզ երբեակ անձնաւորութիւն միանական Աստուածութեանդ, Յորոց մի եւ Դու ճանաչիս անՀաս: Քեւ եւ ի ձեռն Քո առաջինքն նաՀասպետական տոՀմին շառաւիղք՝ տեսանողք անուանակոչեալք, զանցեալն եւ զգալոցն, զեղեալն եւ զոչ գոյացեալն անատուերաբար բարբառով բանի վերապատմեցին:

Հոգի Աստուծոյ քարոզեալ գՔեզ Մովսիսի, որ ի գնալն Քո ի վերայ ջրոցն, անպարագիր զօրութիւն, աՀեղ շրջարկութեամբ տածողականաւ, թեւապարփակ պաշտպանողօրէն գթասիրեալ ի ծնունդս նորոգս՝ զաւազանին խորհուրդ ծանուցեր:

Յոր կերպարան օրինակութեան նախ քան զկառուցանել զլոյծդ մածուած վերջնամ վարագուրիդ՝ յօրինեցեր կարող տիրապէս զբովանդակ բնութիւնս ամենից բնաւից բոլորից գոյից ամենայն էից՝ յանէից: Քեւ ստեղծանին ի նորոգութիւն յարութեան ամենայն եղեալքս առ ի Քէն՝ յայնմ ժամանակի, որ է օր վերջին այսմ կենցաղի, եւ օր առաջին երկրին կենդանեաց: Քեզ Հնազանդեցաւ միութեամբ կամացն որպէս Հօրն Իւրում ազգակիցն Քո՝ Էակիցն Հօր՝ անդրանիկն Որդի մերովս կերպիւ. գՔեզ աւետարանեաց ճշմարիտ Աստուած Հաւասար եւ Համագոյ Հօր Իւր Հզօրի, եւ զառ ի Քեզ Հայհոյութիւնն անքաւելի քարոզեաց, եւ իբր զաստուածամարտիցն գՔո Հետեւոցն չարաբանական բերանս կարկեաց եւ զԻւրն շնորհեաց Արդարն եւ Անարատն՝ Գտիչն ամենայնի, որ վասն մեղաց մերոց մատնեցաւ, եւ յարեաւ վասն զմեզ արդարացուցանելոյ: Նմա փառք ի ձեռն Քո, եւ Քեզ բարեբանութիւն ընդ Հօր ամենակալի, յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Պարչեալ կրկնեցից ի նոյն կարգ բանի, միւհէտ վարաստութիւն վերահայեցողութեան լուսոյ՝ հրաշապէս յայրնեացի, ապդեալ աւետարանեղ վերադիւն վկրկիւն պիաղաղութիւն:

Աղաչեմք եւ աղերսեմք արտասուակից Հառաչմամբ յամենայն անձնէ զփառաւորեալ արարչութիւնդ՝ անեղծ եւ անստեղծ անժամանակ Հոգւոյդ գթածի, որ բարեխօսդ եւ վասն մեր յանմուռնչ Հեծութիւնս՝ առ ողորմածդ Հայր, որ զսուրբնս պաՀես, եւ զմեղուցեալն մաքրես եւ տաճարս կազմես կենդանի եւ կեցուցիչ կամաց բարձեալդ Հօր: Արդ, ազատեա՛ զմեզ յամենայն անմաքուր գործոց, որ ո՛չ է Հաճոյ Քումդ բնակութեան. եւ մի՛ շիջցին առ

ի մէջ լուսոյդ շնորհաց փայլմունք ի տեսականացս աչաց իմաստից. վասն զի գՔեզ ուսաք միանալ ի մեզ ի ձեռն աղօթից եւ ընտիր վարուց ինկելոց:

Եւ քանզի մինդ յԵրրորդութենէդ պատարագի, եւ միւսդ ընդունի՝ Հաճեալ ընդ մեզ Հաշտարար արեամբ Անդրանկի Իւրոյ. իսկ Դու ընկալցիս զմեր պաղատանս, եւ յարդարեսցես զմեզ օթեանս պատուականս ամենայն պատրաստութեամբ ի վայելումն ճաշակման երկնաւոր Գառիւնդ, առանց պատժոց դատապարտութեան՝ ընդունել զայս անմահացուցիչ մանանայս կենաց նորոյ փրկութեան:

Եւ Հալեսցի ի Հրոյս յամանէ գայթակղութիւնս մեր, որպէս մարգարէին կենդանախարոյկ կայծակամբն՝ ի ձեռն ունելեացն մատուցման, զի յամենայնի Քոյդ քարոզեսցի գթութիւն, որպէս Որդւովդ Աստուծոյ՝ Հօր քաղցրութիւն, որ զանառակ որդին մերձեցոյց ի Հայրենի ժառանգութիւնն, եւ զպոռնիկն յառաջեցոյց յերկնային արքայութիւնն՝ արդարոցն երանութեան:

Այո՛, այո՛, եւ ես մի եմ ի նոցանէ. եւ զիս ընկալ՝ ընդ նոսին իբր մարդասիրութեան կարօտեալ մեծի, շնորհօք Քո ապրեալ, զարեամբ Քրիստոսի ստացեալս: Չի յայտն ամենայնի՝ յամենայնի ծանիցի Քո Աստուածութիւնդ՝ ընդ Հօր փառաւորեալ Համապատուաբար ի մի կամս՝ եւ ի մի իշխանութիւն գովութեան:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Չի Քո՛ է գթութիւն եւ կարողութիւն եւ մարդասիրութիւն, զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ սպա չգնն վարարագոյրն եւ դպիրքն եղանակն ըստ պարզածի առոյ: Զընտրեալն որ ասես մեղեդի մի. ասելոյ:

Դպ. Ընտրեալդ Աստուծոյ, ո՛վ երջանիկ սուրբ քահանայ: Նմանեալ Ահարոնի եւ Մովսէսի մարգարէին, այնմ, որ զգեստուցն էր յօրինող, զոր Ահարոն միշտ զգէնոյր: Յօրինէր զպատմութեանն, զոր ի չորից կազմեալ նիւթոց. ի կարմրոյ, ի կապուտոյ, ի բեհեզոյ, ի ծիրանոյ: Թեւ զթելն յօրինէր, կարգն առաջին էր կարկեհան: Եւ օծումն գրապանին շուքանակի բողբոջէն: Եւ յընթացս գարշապարին Հնչէր երկիր, ցնծայր խորանն: Արդ ի նոյն նմանութեան Քրիստոս զմեր Տէրս յօրինէ: Յորժամ մտցես ի սուրբ խորանն, անդ յիշեսցես զմեր ննջեցեալսն: Յորժամ առնես զպատարագն, յիշեա՛ եւ զիս զբազմամեղսն, զի եւ մեզ ողորմեսցի ի միս անգամ Իւր գալտեանն:

Հօրն փառք, Որդւոյն պատիւ եւ Սուրբ Հոգւոյն այժմ յաւիտեան, յաւիտեանս յաւիտենից Քրիստոս օրհնեալ ի Համայնից:

ՅԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պարարագիչն գնացեալ ի խորհրդակոյն, եւ նախասարկաւագն մաքրուցէ վեշխարն ասելոյ:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՆՇԽԱՐԻ

Սրկ. (ի ցած) Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Ընկա՛լ, կեցո՛ եւ ողորմեա:

Զոր առեալ քահանայն ի ձեռս, ասասցէ:

Քհ. (ի ցած) Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ դիցէ ի մարգինայն ասելոյ:

Քհ. (ի ցած) **Յիշատակ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:** Որ բազմեալ Հանգչի յանարուեստ աթոռ. զմահ խաչի յանձն էառ վասն ազգի մարդկան. † օրհնեցէ՛ք, գովեցէ՛ք եւ բարձր արարէ՛ք զՆա յաւիտեան:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԳԻՆԻՈՅ

Եւ սպա մայրուայէ նահատարկաւազն յգիւնին ասելով:

Սրկ. (ի ցած) **Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեացուք:**

Ընկա՛լ կեցո՛ւ եւ ողորմեա:

Զոր առեալ քահանային, ասասցէ:

Քհ. (ի ցած) **Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:**

Եւ հետցէ յգիւնին խաչակիչ ի սկիին ասելով:

Քհ. (ի ցած) **Յաղագս յիշատակի փրկագործ տնօրէնութեան Տեառն Աստուծոյ եւ Փրկչին մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:** Որ ի կողաշոս արեան աղբերէն նորոգեցան արարածք եւ անմահացան. † օրհնեցէ՛ք, գովեցէ՛ք եւ բարձր արարէ՛ք զնա յաւիտեան:

Առեալ քահանային ի չառս զմարդկայն հանդերձ նշխարան՝ ասասցէ ի ծածուկ զսոբոս Յովհաննու Նակեթերակին:

Քհ. (ի ծածուկ) **Տէր Աստուած մեր, որ զերկնաւոր Հացդ՝ զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս զկերակուրդ ամենայն աշխարհի՝ առաքեցեր Փրկիչ եւ Կեցուցիչ եւ Բարերար՝ օրհնել եւ սրբել զմեզ. Ինքնին Դու, Տէր, † օրհնեա՛ւ եւ այժմ՝ զառաջագործութիւնս զայս:**

Դիցէ զմարդկայն հանդերձ նշխարաւ ի վերայ սկիոյն ասելով:

Ընկա՛լ զսա յերկնային Քո սեղանդ: Յիշեա՛ որպէս բարերար եւ մարդասէր զմատուցողս եւ վասն որոց մատուցանի: Եւ զմեզ անդատապարտ պահեա՛ ի քահանայագործութիւն աստուածային խորհրդոց Քոց. զի սուրբ եւ փառաւոր է ամենապատիւ մեծ վայելչութիւն փառացդ Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյդ Սրբոյ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ սքորեայէ քահանայն զսկիին՝ ասելով ընդ սարկաւազին զուն առ զուն ՄԱՂՄՄԱ Առաքաղորդեան (ՊՆԲ):

Քհ. **Ալէլուիա, ալէլուիա. Տէր թագաւորեաց՝ վայելչութիւն զգեցաւ, զգեցաւ Տէր զօրութիւն՝ ընդ մէջ Իւր ածաւ:**

Սրկ. **Հաստատեաց զաշխարհ զի մի՛ սասանեսցի. պատրաստ է աթոռ Քո ի սկզբանէ, յաւիտեանս Դու ես:**

Քհ. **Ամբարձան գետք, Տէր, եւ ամբարձին գետք զձայնս իւրեանց, յարիցեն գետք ի գնացս իւրեանց:**

Սրկ. **Ի ձայնէ ջուրց բազմաց, սքանչելի եղեն զքօսանք ծովու:**

Քհ. **Աքանչելի եւս Դու, Տէր, ի բարձունս, վկայութեանց Քոց մեք յոյժ Հաւատացաք:** **Սրկ.** **Տան Քում վայելէ սրբութիւն, Տէր, ընդ երկայն աւուրս:**

Քհ. **Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ:**

Սրկ. **Այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:**

Սրկ. **Օրհնեա՛, տէր (մեղմ՝ ձայնիւ. երիցս):**

Քահանայն երիցյս խաչակնքեսցէ ի վերայ սկիռն ասելով:

Քհ. Հոգին Սուրբ † եկեսցէ ի քեզ. եւ զօրովինն Բարձրերոյն Հովանի լիցի ի վերայ քոյ:

ՊԱՇՏՕՆ ՃԱՇՈՒ ԽՆԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Մահասարկաւագն բերցէ պրտովառն, եւ քահանայն արկցէ պիտունկ եւ առ սկիռն խնկարկելով ասասցէ:

Քհ. (ի ծածուկ) Խոնկ մատուցանեմ առաջի Քո, Քրիստոս, բուրումն Հոգեւորական: Ընկա՛լ ի սուրբ, յերկնային եւ յիմանալի Քո մատուցարանդ ի Հոտ անուշից: Առաքեա՛ առ մեզ փոխարէն զչնորՀս եւ զպարգեա Հոգւոյդ Սրբոյ. եւ Քեզ մատուցանեմք զփառս ընդ Հօր եւ ընդ Հոգւոյդ Սրբոյ. այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Քացցի վարագոյրն, եւ դպիրք սկսակիցին պշարական խնկոյն «Քարեխօսութեամբ». մինչ ևոքա երգեն, քահանայն՝ առաջի իւր ունելով պնասասարկաւագն, որ ունիցի խաչ եւ մոմ ի ճեռան, շորզ դարչցի պտուր սեղանովն, եւ եկեալ խնկարկեսցէ առաջի սեղանոյն, եւ իգցէ ի վայր ընդ հիւսիսային աստիճանս բեմին, եւ թշուկիրքն պկնի ևորս, եւ խնկարկեալ որոյ իցեն ի դասու՝ ելցէ ի բեմն ընդ հարաւային աստիճանս:

Իսկ եթե թախօր չիւնիցի, դպիրքն երգելով «պՔարեխօսութեամբն» մրցեն ի մեզ ժողովրդեան ի հիւսիսոյ կողմանէ, եւ քահանայն հանդերձ աստիճանագօք պկնի ևոյս խնկարկելով առ ժողովուրդն շորզանակի, մինչեւ եկեալ մրցեն ի չախակողման դասն. ևսխասարկաւագն կացցէ առաջի բեմին, եւ քահանայն հանդերձ թշուկիրք ելցէ ի վեր ընդ հարաւային աստիճանս, եւ խնկարկեալ երկրպագեսցէ սուրբ սեղանոյն: Մարկաւագն առեալ պրտովառն ի քահանայէն, ցացէ ևսխասարկաւագին որ կայ առաջի բեմին յարեանն, եւ առեալ ի ևնանէ պիսաշն դիցէ յաստիճան սեղանոյն:

ՇԱՐԱԿԱՆ ԽՆԿԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

[ԳԿ] Յայս յարկ նուիրանաց ուխտի Տեառն տաճարիս, ժողովեալքս աստանօր ի խորհուրդ պաշտման պաղատանաց առաջիկայ սուրբ պատարագիս, ինկօք անուշիւք խումբ առեալ պարեմք ի վերնայարկ սրահս խորանիս:

Ուղղութեամբ ընկա՛լ զաղօթն մեր, որպէս բուրումն անուշահոտ խնկոց, տաշխից եւ կինամոնաց, եւ զմատուցողքս պահեա՛ սրբութեամբ միշտ եւ հանապազ Քեզ սպասաւորել:

Բարեխօսութեամբ մօր Քոյ եւ կուսի, ընկա՛լ զաղաչանս Քոց պաշտօնէից. որ գերագոյն քան զերկինս պայծառացուցեր սուրբ զեկեղեցի արեամբ Քո, Քրիստոս, եւ ըստ երկնայնոցն կարգեցեր ի սմա զդասս առաքելոց եւ մարգարէից, սուրբ վարդապետաց:

Ասօր ժողովեալ դասք քահանայից, սարկաւագաց, դպրաց եւ կղերիկոսաց, խոնկ մատուցանեմք առաջի Քո Տէ՛ր, յօրինակ ըստ հոտան Չաքարիայ: Ընկա՛լ առ ի մէջ զինկանուէր մաղթանս, որպէս զպատարագն Աբելի, զՆոյի եւ զԱբրահամն:

Բարեխօսութեամբ վերին Քո զօրացդ միշտ անշարժ պահեա՛ զաթոռ Հայկազնեայս:

Խնդա՛ յոյժ դուստր լուսոյ, մայր սուրբ կաթողիկէ, մանկամբք քո Սիրն: Չարդարեալ պճնեա՛ հարսն պանծալի, երկնանման լուսածեմ խորան, զի օծեալն Աստուած Էնն ի յԷնն անծախապէս ի Քեզ միշտ պատարագի Հօր ի Հաշտութիւն, մեզ ի քաւութիւն բաշխէ զմարմին եւ զարին Իւր սուրբ վասն Իւր կատարման սուրբ սնօրէնութեանն, շնորհէ զթողութիւն կանգնողի տաճարիս:

Չանապական կոյն Մարիամ Աստուածածին խոստովանի Սուրբ Եկեղեցի. ուստի տուաւ Հացն անմահութեան եւ բաժակ մեզ ուրախարար. տո՛ւք օրհնութիւն Նմա Հոգեւոր երգով:

ՕՐԵՆՔ ՍՐԲՈՅ ՊԱՏԱՐԱԳԻ (ՍԿԻՋԲՆ)

Եւ երիցս երկրպագեալք քահանայն հաւերորեսցէլ զետրանն: Յաւարոյ շարակակի խնկոցն ասասցէլ նախասարկաւազն:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Օրհնեալ թագաւորութիւնն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Պայիրքն ասասցեն ժամանոր ըստ պարշաճի առորն:

Դպ. Միածին Որդի եւ Բանդ Աստուած եւ անմահ էութիւն, որ յանձն առեր մարմնանալ ի սրբուհոյ Աստուածածնէն եւ ի միշտ Կուսէն: Անփոփոխելիդ, մարդ եղեալ խաչեցար Քրիստոս Աստուած մեր. մահուամբ զմահ կոխեցեր. մինդ ի Սրբոյ Երրորդութեանն, փառաւորակից ընդ Հօր եւ Սրբոյ Հոգւոյն, կեցո՛ւ զմեզ:

Սրկ. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք. ընկա՛լ կեցո՛ւ եւ ողորմեա՛: Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

† Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ. Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Սրկ. Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ. Առաջի Քո Տէր:

Նախասարկաւազն ելլէ ի վեր ի բեմն:

Քհ. (ի ձայն) Տէր Աստուած մեր, որոյ կարողութիւնդ անքննին է եւ փառքդ՝ անհասանելի: Որոյ ողորմութիւնդ անչափ է եւ զթութիւնդ՝ անբաւ: Դու ըստ առատ մարդասիրութեանդ՝ Քում, նայեա՛ց ի ժողովուրդս Քո եւ ի տաճարս յայս սուրբ:

Եւ արա՛ ընդ մեզ եւ ընդ աղօթակիցս մեր՝ առատապէս զողորմութիւն Քո եւ զգթութիւն: Չի Քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ ասասցեն դպիրքն զճաշու սաղմոս (փոխ):

Դպ. Տէր թագաւորեաց՝ վայելչութիւն զգեցաւ, զգեցաւ Տէր զօրութիւն՝ ընդ մեջ Իւր ածաւ: Հաստատեաց զաշխարհ զի մի սասանեսցի:

Եւ զշարակակն ըստ առոր պարշաճի.

Չթագաւորն փառաց Քրիստոս, որ վասն մեր մարմնացաւ ի սրբոյ Կուսէն եւ խաչի Համբերելով՝ միաբանութեամբ երգով բարեբանեսցուք: Որ զթաղումն երեքօրեայ յանձն էառ յարուցեալ ի մեռելոց իշխանութեամբ՝ միաբանութեամբ երգով բարեբանեսցուք:

Կարողապէս զգրունս դժոխոց խորտակեաց, եկեղեցւոյ Իւրում՝ զգեցոյց զմեծ վայելչութիւն, միաբանութեամբ երգով բարեբանեսցուք:

Եւ յերգելն նոցա, քահանայն ասասցէ զսաղոթս:

Քհ. (ի ծածուկ) **Տէր Աստուած մեր,** կեցո՛ղ զժողովուրդս **Քո,** եւ օրհնեա՛ զժառանգութիւնս **Քո.** զլրումն եկեղեցոյ **Քո** պաշեա՛, սրբեա՛ զսոսա, որք ողջունեցին սիրով զվայելչութիւն տան **Քո:** Դու զմեզ փառաւորեա՛ աստուածային զօրութեամբ **Քով,** եւ մի՛ թողուր զյուսացեալսս ի **Քեզ:** **Չի Քո** է կարողութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. **Ամէն:**

† **Խաղաղութիւն ամենեցուն:**

Որ Հասարակաց զայս եւ միաձայն մեզ ամենեցուն ուսուցեր աղօթել եւ զերկուց եւ զերից միաձայնեւոց յանուն **Քո** զինդրուածս պարգեւել խոստացար: Դու եւ այժմ՝ զճառայից **Քոց** զինդրուածս առ ի յօգուտն կատարեա՛, շնորհելով մեզ յայսմ՝ յաւիտենիս զգիտութիւն **Քումդ** ճշմարտութեան, եւ ի Հանդերձեալն զկեանսն յաւիտենականս պարգեւելով: **Չի բարերար եւ մարդասէր եւ Աստուած, եւ Քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:**

ՄՈՒՏՔ ՃԱՇՈՒ

Եւ ի վերջին տան շարափակելի՝ քահանայն երկրպագելով սեղանոյն՝ առջէ զսուրբ աւետարանն ի չեռս, եւ ասասցէ զսաղոթս զայս:

Քհ. (ի ծածուկ) **Տէր Աստուած մեր,** որ կարգեցեր յերկինս զդասս եւ զզինուորութիւնս **Հրեշտակաց եւ Հրեշտակապետաց** ի սպասաւորութիւն փառաց **Քոց:**

Արա՛ այժմ ընդ մնտս մեր մտանել եւ սրբոց **Հրեշտակաց** եւ լինել պաշտօնակից մեզ եւ փառաբանակից **Քում** բարերարութեանդ:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) **Չի Քո՛** է կարողութիւն եւ զօրութիւն, եւ փառք յաւիտեանս.

Ամէն: (Եւ Համբուրեացեն զսեղանն):

Սրկ. Պաօսխումէ:

Դպ. Սուրբ Աստուած, Սուրբ եւ Հօր, Սուրբ եւ անմահ, որ յարեար ի մեռելոց, ողորմեա՛ մեզ (երիցս կրկնեա՛):

Իսկ քահանայն համբուրելով զսուրբ աւետարանն զասցէ ասրկաւագին. որ բարչոյցեալ վերաբերեալ շորգ զսեղանոյն ի հրահարոյ ընդ հարսով: Եւ ի վերաբերելն քահանայն ասասցէ:

Քհ. (ի ծածուկ) **Աստուած Սուրբ,** որ ի սուրբս Հանգուցեալ ես, եւ երեքսրբեան ձայնիս սերովբէք գովեն **զՔեզ** եւ քերովբէք փառաբանեն, եւ ամենայն երկնային զօրութիւնք **Քեզ** երկիրպագանեն: Որ ի չգոյէ ի գոյ ածեր զամենայն արարածս, որ արարեր զմարդն ըստ պատկերի **Քում** եւ նմանութեան, եւ ամենայն շնորհիւ **Քով** զնա զարդարեցեր եւ ուսուցեր ինդրել զիմաստութիւն եւ զզգօնութիւն: Եւ ո՛չ անտես արարեր զմեղուցեալն, այլ եղեր ի վերայ նորա ապաշխարութիւն փրկութեան: Որ արժանի արարեր զմեզ զնուաստացեալ եւ զանարժան ծառայսս **Քո** ի ժամուս յայսմիկ, կալ առաջի փառաց սրբութեան սեղանոյ **Քո,** եւ զօրինաւոր երկրպագութիւն եւ զփառաբանութիւն մատուցանել **Քեզ:**

Դու **Տէր,** ընկա՛լ ի բերանոյ մեղաւորացս զերեքսրբեան օրհնութիւնս, եւ պաշեա՛ զմեզ **Քոյին** քաղցրութեամբդ. թո՛ղ մեզ զամենայն յանցանս մեր զկամայ եւ զակամայ: Սրբեա՛ զՀոգի, զմիտս եւ զմարմինս մեր եւ շնորհեա՛ ի սրբութեան պաշտել **զՔեզ** զամենայն աւուրս

կենաց մերոց, բարեխօսութեամբ սրբուհոյ Աստուածածնին եւ ամենայն սրբոց Քոց, որք յաւիտենից Քեզ բարեհաճոյացան:

Չի սուրբ եւ Տէր Աստուած մեր, եւ Քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Սրկ. (ի ձայն) Եւ եա խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Վասն խաղաղութեան ամենայն աշխարհի եւ Հաստատութեան սրբոյ եկեղեցւոյ, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Վասն ամենայն սուրբ եւ ուղղափառ եպիսկոպոսաց, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Վասն Հայրապետին մերոյ Տեառն (այս անուն) կենաց եւ փրկութեան Հոգւոյ նորին, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Վասն վարդապետաց, քահանայից, սարկաւազաց, դպրաց եւ ամենայն ուխտի մանկանց եկեղեցւոյ, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Վասն բարեպաշտ թագաւորաց եւ աստուածաւեր իշխանաց, զօրավարաց եւ զօրաց նոցին, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Վասն Հոգւոցն Հանգուցելոց, որք ճշմարիտ եւ ուղիղ Հաւատով ի Քրիստոս ննջեցին, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Յիշեա, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ. Եւ եա միաբան վասն ճշմարիտ եւ սուրբ Հաւատոյս մերոյ, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Չանձինս մեր եւ զմիմեանս Տեառն Աստուծոյ ամենակալին յանձն արասցուք:

Դպ. Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

Սրկ. Ողորմեա՛ց մեզ, Տէր Աստուած մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում:

ասասցուք ամենեքեան միաբանութեամբ:

Դպ. Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:

Քհ. (ի ծածուկ, բազկատարած) Տէր Աստուած մեր, զբազկատարած զաղաչանս ծառայից Քոց վերընկալցիս եւ ողորմեսցիս ըստ մեծի ողորմութեան Քում:

Չգթութիւն Քո առաքեա՛ ի վերայ մեր եւ ամենայն ժողովրդեանս, որք ակն ոնին առ ի Քէն առատ ողորմութեանդ:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Չի ողորմած եւ մարդասէր եւ Աստուած գործի, եւ Քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. **Ամէն:**

ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՔ ՃԱՇՈՒ

Յեր այսորիկ պարարագիչն, եթէ իցէ եպիսկոպոս եւ առագևորդ վիճակի, երկրպագեսցէ սերսնոյն եւ եկեայ բայմեացի յաթոռն: Մպիրք ըստ խորհրդոյ ատրն ընթերցչի Մաղնոս Շաշո, եւ պգիրս Կնարգարեանս, սպս սասացին զՄ Եսեղի ըստ պարշաճ ատրն եւ ընթերցչի Կառափերանս պգիրս: Եւ սպս Ալշուխս ըստ յուշաներոյ ընթերցումոյն:

Սրկ. [Ալշուխ], **Օրթի** (ոտքի):

Պատարագիչն դարձցի եւ խաչակնքեսցէ ի վերայ ժողովրդեանն ասելով:

Քհ. † **Խաղաղութիւն ամենեցուն:**

Դպ. **Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:**

Սրկ. **Երկիւղածութեամբ լուարուք:**

Սարկաւագն դառնալով առ ժողովուրդն:

Սրկ. **Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի որ ըստ...**

Դպ. **Փա՛ որ Քեզ Տէր Աստուած մեր:**

Սրկ. **Պոսխոսմէ:**

Դպ. **Ասէ Աստուած:**

Սարկաւագն ընթերցցի զաւետարանն սուրբ, եւ յաւարտմանն, դպիրք ասասցեն եղանակաւ:

Դպ. **Փա՛ որ Քեզ, Տէր Աստուած մեր:**

Սարկաւագն դարչցի յարեւելս եւ բարչրացուցեալ ի վեր ցտորք աւերարանն, սասացէ զՄիկիտակն դառնալոթիւնն:

ՀԱԻԱՏԱՄՔ

Հաւատամք ի մի Աստուած ի Հայրն ամենակալ, Սրբաբնիկ եւ երկրի, երեւելեաց եւ աներեւելից: Եւ ի մի Տէր Յիսուս Քրիստոս՝ յորդին Աստուծոյ, ծնեալն յԱստուծոյ Հօրէ միածին, այսինքն յեղծեալն Հօր:

Աստուած յԱստուծոյ, Լոյս ի Լուսոյ, Աստուած ճշմարիտ յԱստուծոյ ճշմարտէ, ծնունդ եւ ո՛չ արարած: Նոյն Ինքն ի բնութենէ Հօր, Որով ամենայն ինչ եղեւ յերկինս եւ ի վերայ երկրի, երեւելիք եւ աներեւոյթք: Որ յաղագս մեր մարդկան եւ վասն մերոյ փրկութեան իջեալ յերկնից՝ մարմնացաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարեւապէս ի Մարիամայ սրբոյ կուսէն Հոգւովն Սրբով:

Որով էառ զմարմին, զՀոգի եւ զմիտ, եւ զամենայն որ ինչ է ի մարդ, ճշմարտապէս եւ ո՛չ կարծեօք:

Չարչարեալ, խաչեալ, թաղեալ, յերրորդ աւուր յարուցեալ. եղեալ ի յերկինս նովին մարմնովն՝ նստաւ ընդ աջմէ Հօր:

Գալոց է նովին մարմնովն եւ փառօք Հօր ի դատել զկենդանիս եւ զմեռեալս, Որոյ թագաւորութեանն ո՛չ գոյ վախճան:

Հաւատամք եւ ի Սուրբ Հոգին, յանեղն եւ ի կատարեալն, որ խօսեցաւ յօրէնս եւ ի մարգարէս եւ յաւետարանս:

Որ էջն ի Յորդանան, քարոզեաց զառաքեալն եւ բնակեցաւ ի սուրբն:

Հաւատամք եւ ի մի միայն Ընդհանրական եւ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի:

Ի մի մկրտութիւն, յապաշխարութիւն, ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Ի յարութիւն մեռելոց, ի դատաստանն յաւիտենից Հոգւոց եւ մարմնոց, յարքայութիւնն երկնից, եւ ի կեանն յաւիտենականս:

Սրկ.Իսկ որք ասեն՝ էր երբեմն, յորժամ ո՛չ էր Որդին, կամ էր երբեմն, յորժամ ո՛չ էր Սուրբ Հոգին. կամ թէ՛ յոչէից եղէն, կամ յայլմէ էութենէ ասեն լինել զՈրդին Աստուծոյ եւ կամ զՍուրբ Հոգին, եւ թէ՛ փոփոխելիք են կամ այլայլելիք, զայնպիսիսն նշովէ Կաթողիկէ եւ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի:

Սրկ.Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. Իսկ մեք փառաւորեսցուք, որ յառաջ քան զյաւիտեանս, երկիրպագանելով Սրբոյ Երրորդութեանն եւ միոյ Աստուածութեանն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ԱՂՕԹՔ ԶԿՆԻ ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՈՑ

Սրկ. Եւ եա խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Եւ եա Հաւատով աղաչեսցուք եւ ինդրեսցուք ի Տեառնէ Աստուծոյ եւ ի Փրկչն մերմէ Յիսուսէ Քրիստոսէ ի ժամնս պաշտամանն եւ աղօթից, զի արժանի ընդունելութեան արասցէ, լուիցէ Տէր ձայնի աղաչանաց մերոց, ընկալցի զինդրուածս սրտից մերոց, թողցէ զյանցանս մեր, ողորմեսցի ի վերայ մեր:

Աղօթք մեր եւ ինդրուածք յամենայն ժամ մոցեն առաջի մեծի Տէրութեան Նորա: ԵւՆա տացէ մեզ միաբան միով Հաւատով եւ արդարութեամբ վաստակել ի գործս բարիս, զի զողորմութեան զչնորհն Իւր արասցէ ի վերայ մեր. Տէրն ամենակալ կեցուցէ եւ ողորմեսցի:

Դպ. Կեցո՛, Տէր:

Սրկ. Չժամ սուրբ պատարագիս եւ զառաջիկայ օրս խաղաղութեամբ անցուցանել Հաւատով ի Տեառնէ ինդրեսցուք:

Դպ. Շնորհեա՛, Տէր:

Սրկ. ՉՀրեշտակ խաղաղութեան պաշտպան անձանց մերոց ի Տեառնէ ինդրեսցուք:

Դպ. Շնորհեա՛, Տէր:

Սրկ. ՉՔաւութիւն եւ զթողութիւն յանցանաց մերոց ի Տեառնէ ինդրեսցուք:

Դպ. Շնորհեա՛, Տէր:

Սրկ. Չսրբոյ խաչին մեծ եւ կարող զօրութիւնն յօգնութիւն անձանց մերոց ի Տեառնէ ինդրեսցուք:

Դպ. Շնորհեա՛, Տէր:

Սրկ. Եւ եւս միաբան վանն ճշմարիտ եւ սուրբ Հաւատոյս մերոյ, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Չանձինս մեր եւ զմիմեանս Տեառն Աստուծոյ ամենակալին յանձն արասցուք: Դպ. Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

Սրկ. Ողորմեա՛ց մեզ, Տէր Աստուած մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում. ասասցուք ամենեքեան միաբանութեամբ:

Դպ. Տէր ողորմեա՛. Տէր ողորմեա՛. Տէր ողորմեա՛:

Քհ. (ի ծածուկ) Տէր մեր եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս, որ մեծդ եւ ողորմութեամբ եւ առատ պարգեւօք բարերարութեան Քո: Որ Դու Քոյին կամեա ի ժամուս յայսմիկ Համբերեցեր չարչարանաց խաչի եւ մահու յաղագս մեղաց մերոց եւ պարգեւեցեր առատապէս

զպարգեւս Հոգւոյդ Սրբոյ երանելի առաքելոցն:

Հաղորդս արա՛ եւ զմեզ, Տէր, աղաչեմք զՔեզ, աստուածային պարգեւացդ. թողութեան մեղաց եւ ընդունելութեան Հոգւոյդ Սրբոյ:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Որպէս զի արժանաւորք եղիցուք գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Հօր եւ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

† Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ. Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Սրկ. Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ. Առաջի Քո Տէր:

Քհ. (ի ձայն) Խաղաղութեամբ Քով Քրիստոս Փրկիչ մեր, որ ի վեր է քան զամենայն միտս եւ զբանս, ամրացո՛ զմեզ եւ աներկիւղ պահեա՛ յամենայն չարէ: Հաւասարեա՛ զմեզ ընդ ճշմարիտ երկիրպագուս Քո, որք հոգւով եւ ճշմարտութեամբ Քեզ երկիրպագանեն: Վանն զի Ամենասուրբ Երրորդութեանդ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Օրհնեալ Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս. Ամէն:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. † Տէր Աստուած օրհնեսցէ զամենեսեան:

Դպ. Ամէն:

ՎԵՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՄԵԾ ՄՈՒՏՔ

Քահանայն հանցէ յիտոյրն եւ յիտոյաթափան, իսկ եթէ եպիսկոպոս իցէ՝ պթագն եւ պեմիպիտոյուն եւ յիտոյաթափան:

Սրկ. Մի՛ որ յերախայից, մի՛ որ ի թերահաւատից, եւ մի՛ որ յապաշխարողաց եւ յանմաքրից մերձեսցի յաստուածային խորհուրդս:

Դպ. Մարմին տերունական եւ արին փրկչական, կայ առաջի, երկնային զօրութիւնքն յաներեւոյթն երգեն եւ ասեն անհանգիստ բարբառով. **Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Տէր** զօրութեանց:

Սրկ. Սաղմոս ասացէք **Տեառն Աստուծոյ մերոյ, դպիրք, ձայնիւ քաղցրութեամբ զերգս Հոգեւորս:**

Նիրսակէի, Եկեղեցոյ, Ծաղկապարտի եւ հրեշտակից

Դպ. Հրեշտակային կարգաւորութեամբ լցեր **Աստուած զՔո սուրբ զեկեղեցի: Հազարք Հազարաց Հրեշտակապետք** կան առաջի **Քո: Եւ բիւրք բիւրոց Հրեշտակք պաշտեն զՔեզ, Տէր, եւ ի մարդկանէ Հաճեցար ընդունիլ զօրհնութիւն, ձայնիւ խորհրդականաւ: Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Տէր** զօրութեանց:

Մարկաւազն վերաբերեալ է խորհրդանշանն զնորոգեալ հասցն եւ զգիւնն առ քահանայն: (* Հանդիսաւոր օր) Եւ զան խնկարկելով ի սուրբ խորհուրդն:

*Սրկ. Յարեաւ եհար զխորան Իւր եւ Ինքն որպէս փեսայ, զի ելանէ յառազաստէ Իւրմէ:

*Դպ. Եւ ցնծայ Նա որպէս Հսկայ յընթանալ զճանապարհս Իւր:

*Սրկ. Որք զբրովբէիցն

*Դպ. Խորհրդաբար կերպարանիմք:

Եւ զան ի յարեւելից կողմն:

*Սրկ. Ճանապարհ արարէք այնմիկ, որ նստի յերկնից երկինս ընդ արեւելս:

*Դպ. Եւ կենդանարար Երրորդութեանն զերեքսրբեան օրհնութիւնս մատուցանեմք:

Եւ զան ի հարաւկողմն

*Սրկ. Աստուած ի Հարաւոյ եկեացէ, եւ Սուրբն՝ ի Փառան լեռնէ:

*Դպ. Զամենայն զկենցաղականս ի բաց դնելով զգործս:

Իսկ մինչ դպիրքն երգեն՝ քահանայն խոնարհեցուցեալ զգրուիսն առագի սուրբ սեղանոյն աղօթեալ:

Քհ. (ի ծածուկ) Ո՛չ որ արժանի է յըմբռնելոցս մարմնաւոր ախտիւք եւ ցանկութեամբ մատչիլ ի սեղան Քո՛, կամ սպասաւորել արքունական փառաց Քոց: Քանզի պաշտել զՔեզ մեծ եւ ահաւոր երկնաւոր զօրութեանցդ իսկ է:

Սակայն վասն անչափ բարերարութեան Քոյ անպարագրելի Բանդ Հօր եղեր մարդ, եւ Քահանայապետ մեր երեւեցար: Եւ իբր Տէր ամենեցուն այամ սպասաւորութեան եւ անարին զենման զքահանայութիւն աւանդեցեր մեզ:

Վասն զի Դու ես Տէր Աստուած մեր, որ տիրես երկնաւորաց եւ երկրաւորաց: Որ ի վերայ քերովբեական աթոռոյ բազմիս սերովբէից Տէր եւ Թագաւոր Իսրայէլի: Որ միայն սուրբ ես եւ ի սուրբս Հանգուցեալ, աղաչեմ զՔեզ միայն բարերար եւ հեշտալուր, նայեա՛ յիս ի մեղուցեալ եւ յանպիտան ծառայս Քո: Եւ սրբեա՛ զՀոգի եւ զմիտս իմ յամենայն պղծութենէ չարին: Եւ բաւականացո՛ զիս զօրութեամբ Սուրբ Հոգւոյդ, որ զգեցեալ եմ զքահանայականս շնորհ, կալ առաջի սրբոյ սեղանոյս եւ քահանայագործել զՔո անարատ մարմինդ եւ զպատուական արինդդ:

Քեզ խոնարհեցուցեալ զպարանոցս իմ մաղթեմ: մի՛ դարձուցաներ զերեսս Քո յինէն եւ մի՛ մերժեր զիս ի ծառայից Քոց: Ալ արժանի արա՛ մատուցանել Քեզ զընծայս զայս յինէն ի մեղուցեալ եւ յանարժան ծառայէս Քումմէ: Վասն զի Դու ես, որ մատուցանես եւ մատչիս

եւ ընդունիս եւ տաս, **Քրիստոս Աստուած մեր:** Եւ **Քեզ** փառս մատուցանեմք **Հանդերձ անսկիզբն Քո Հարբդ եւ Ամենասուրբ եւ բարերար Հոգւովդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:**

Եւ զան յասորինան խորանին, եւ բարչոյ սեւաւոր խորհրդոյն, ասասցէ հանդարտութեամբ:

Սրկ. Համբարձէք, իշխանք, զդրունս ձեր ի վեր, Համբարձցին դրունք յաւիտենից, եւ մտցէ Թագաւոր փառաց:

Եւ պատարագողն ինկարկէ եւ Հարցանէ:

Քհ.Ո՛վ է Սա, Թագավոր փառաց, Տէր Հզօր զօրութեամբ Իւրով, Տէր կարող ի պատերազմի:

*Դպ. Որպէս զի զԹագաւորն ամենեցուն ընդունիցիմք:

Սրկ. Համբարձէք, իշխանք, զդրունս ձեր ի վեր, Համբարձցին դրունք յաւիտենից եւ մտցէ Թագաւոր փառաց:

Քհ. Ո՛վ է Սա, Թագաւոր փառաց եւ Տէր զօրութեանց.

*Դպ. Եւ զհրեշտակացն Հանդիսապէս ընծայեալ բերեմք զկարգ:

Սրկ. Սա՛ Իւքն է Թագաւոր Փառաց:

Եւ պարարագողն երկրպագէ սեիւ եւ դողութեամբ եւ խնկարկերով եւ սկիռն ընկալչի պրնծայսն, եւ դառնալով բարչապտայէ ի պէս ժողովրդեան, խաչակնքէ ի վերայ ժողովրդեանն, ասելով:

Քհ. † Օրհնեալ եկեալ անուամբ Տեառն:

Դպ. Ալէլուիա:

Բ. ՄԱՏՈՒՅՈՒՄՆ ԸՆԾԱՅԻՑ

Եւ ապա դարձցի եւ բազմեցուցէ ի սեղանն. եւ լուսացէ զծայրս մատանց ձեռաց իւրոց ասելով զմի տուն սաղմոս ի ծածուկ:

Քհ. (ի ծածուկ) Լուացից սրբութեամբ զձեռս իմ՝ եւ շուրջ եղեց զսեղանով Քով, Տէ՛ր: Սրկ. Եւ եւս խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Եւ եւս Հաւատով եւ սրբութեամբ կացցուք յաղօթս առաջի սրբոյ սեղանոյս Աստուծոյ ահիւ: Մի՛ խղճիւ եւ գայթակղութեամբ, մի՛ նենգութեամբ, խորամանկութեամբ, մի՛ պատրանօք եւ խաբէութեամբ, մի՛ երկմտութեամբ եւ մի՛ թերահաւատութեամբ: Այլ ուղիղ վարուք, պարզ մտօք, միամիտ սրտիւ, կատարեալ Հաւատով, լցեալ սիրով, լի եւ առաւելեալ ամենայն գործովք բարութեան, կացցուք յաղօթս առաջի սրբոյ սեղանոյս Աստուծոյ, եւ գտցուք զողորմութեան զչնորհս յաւուր յայտնութեան եւ ի միւսանգամ գալըստեան Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, կեցուցէ եւ ողորմեսցի:

Դպ. Կեցո՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Քհ. (ի ծածուկ, բազկատարած) Տէր Աստուած զօրութեանց եւ Արարիչ ամենայն լինելութեանց: Որ յանէութենէ զընասա ի ցուցակովծին ածեալ գոյացուցեր: Որ եւ զմերս զհողեղէն բնութիւնս պատուեալ մարդասիրապէս, այսպիսի ահաւոր եւ անպատում խորհրդոյ կարգեցեր սպասաւորս:

Դու Տէր, որում պատարագեմք զպատարագիսս, ընկա՛լ առ ի մէնջ զառաջագրութիւնս զայս, եւ աւարտեա՛ զսա ի խորհրդականութիւն մարմնոյ եւ արեան Միածնի Քո, դեղ թողութեան մեղաց պարգեւեա՛ ճաշակողացս ՚ զհացս զայս եւ զբաժակս:

Քստանայն բացյէ կիտով չափի պծածկոյ սկիոյն, որպէս պի երեւեսցի սուրբ նշխարն ի վերայ մաղղմային բար եպերայ:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Շտորհօք եւ մարդասիրութեամբ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի. ընդ որում Քեզ Հօր, միանգամայն եւ Հոգւոյդ Սրբոյ վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Գ. ՈՂՋՈՅՆ

Քհ. † Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ. Ամէն: Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Սրկ. Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ. Առաջի Քո Տէր:

Քաշանայն փոքր ինչ հեռացեալ ի տեղւոջն կացցէ ձեռնամաճ յաջ կողմն քովընտի ոններով զաչս իւր յընծայոն, եւ նախասարկաւագն Համբուրեալ զսեղանն եւ զաջքաշանային՝ ի ձայն բարձր ասացէ:

Սրկ. Ողջոյն տո՛ւք միմեանց ի Համբոյր սրբութեան, եւ որք ոչ էք կարողք Հաղորդիլ աստուածային խորհրդոյս, առ դրունս ելէ՛ք եւ աղօթեցէք:

Եւ իզեալ ընդ հիւսիսային աստիճանս քայլէ զողջոյն երկիցազունի քստանային բողորեղոյ առագի բեմին ի փոքր արեւնի. իսկ երկիցազոյնն ի քստանային քայլէ ողջոյն յազմէ եւ յսեկէ քստանային եւ նոքա միմեանց եւ բողոր ժողովրդեան. եւ նախասարկաւագն վերստին բարջրասայի ի բեմն ընդ հարսային աստիճանն. եւ քստանայն դարչնի ի սեղանն եւ ափողեսցէ պսկիսն:

Դպ. Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ. Որ Էնն Աստուած աստ բազմեցաւ. Խաղաղութեան ձայն հնչեցաւ, Սուրբ ողջունի հրաման տուաւ. Եկեղեցիս մի անձն եղեւ, Համբոյրս յօղ լրման տուաւ. Թշնամութիւնն հեռացաւ, Սէրն յընդհանուրս սիւռեցաւ: Արդ, պաշտօնեայք բարձեալ զձայն՝ Տո՛ւք զօրհնութիւն ի մի բերան. Միաննական Աստուածութեանն, Որում սրովբէքն են սրբաբան:

ԳՈՀՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՆԱԽԵՐԳԱՆ

*Սրկ. Որք Հաւատով կայք յանդիման սուրբ սեղանոյս արքայական, տեսէք բազմեալ գՔրիստոս Արքայն, եւ շուրջ պատեալ զօրք վերնական:

*Դպ. Վեր Համբառնամք զաչս ոններով, եւ պաղատիմք զայս ասելով. Չմեղս մեր մի՛ յիշեսցես, այլ գթութեամբ Քո քաւեսցես: Ընդ հրեշտակայն օրհնելմք գՔեզ, եւ ընդ սրբոց Քոց, Տէ՛ր, փա՛ռք Քեզ:

Սրկ. Ա՛հա կացցուք, երկիրդիւ կացցուք, բարուք կացցուք, եւ նայեցարուք զգուշութեամբ:

Դպ. Առ Քեզ Աստուած:

Սրկ. Պատարագ Քրիստոս մատչի անարատ Գառն Աստուծոյ:

Դպ. Ողորմութիւն եւ խաղաղութիւն եւ պատարագ օրհնութեան:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. Շնորհք, սէ՛ր եւ աստուածային սրբարար զօրութիւնն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, եղիցի ընդ ձեզ, † ընդ ամենեւեանդ:

Դպ. Ամէն: Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Սրկ. Զդրոճնա, զդրոճնա, ամենայն իմաստութեամբ եւ զգուշութեամբ: Ի վեր ընծայեցուցէք զմիտս ձեր աստուածային երկիւղիւ:

Դպ. Ունիմք առ Քեզ, Տէր ամենակալ:

Սրկ. Եւ գոհացարուք զՏեառնէ բողբոլ սրտիւ:

Դպ. Արժան եւ իրաւ: (Իսկ ի Հանդիսի աւուրս ոմանք զկնի արժան եւ իրաւին ասին զայս):

***Սրկ.** Եւ զատոյգ փրկութեան, որ միշտ ընդ ամենայն տեղիս գոհութիւն մատուցանելք Քեզ Քրիստոս:

***Դպ.** Որով եւ զհրաշալի զյարութիւնդ Քո գովեն զօրութիւնք:

***Սրկ.** Սարսին սերովբէքն:

***Դպ.** Դողան քերովբէքն:

***Սրկ.** Եւ իշխանութիւնք վերին պետութեանցն պար առեալ քաղցր ձայնիւ եղանակէն եւ ասէն.

Միևէ նոքա երգեն, խոսակցելի ճեռնամած աղօթեացի:

Քհ. (ի ծածուկ) Արժան է ստուգապէս եւ իրաւ՝ ամենայորդոր փութով միշտ երկիրպագանելով փառաւորել զՔեզ, Հայր ամենակալ:

Որ Քոյին անդնելի եւ արարչակից Բանիւդ զանիծիցն բարձեր զկրճիմն: Որ ժողովուրդ ինքեան առեալ զեկեղեցի՝ սեպհականեաց զհաւատացեալս ի Քեզ: Եւ զննելի բնութեամբ ըստ ի կուսէն տնտեսութեան Հաճեցաւ բնակիլ ի մեզ: Եւ նորագործ աստուածապէս ճարտարապետեալ՝ զերկիրս երկին արար:

Վասն զի որում ոչն Հանդուրժէին առաջի կալ զուարթնոցն ջոկք՝ զարհուրեալք ի փայլակնացայտ եւ յանմատոյց լուսոյ Աստուածութեանդ, եղեալ այդպիսիդ մարդ՝ յաղագս մերոյ փրկութեան, շնորհեաց մեզ ընդ երկնայինան պարել զհոգեղէն պարս:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Եւ ընդ սերովբէն եւ ընդ քերովբէն միաձայն սրբասացութեամբ յօրինել նուագս, եւ Համարձակապէս գոչելով աղաղակել ընդ նոսին եւ ասել:

Բ. ՅԻՇԱՏԱԿՆ

Դպ. Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ Տէր զօրութեանց: Վի են երկինք եւ երկիր փառօք Քո: Օրհնութիւն ի բարձոճնա, օրհնեալ, որ եկիր եւ գալոցդ ես անուամբ Տեառն: Ովսաննա՛ ի բարձոճնա:

Քհ. (ի ծածուկ, բազկատարած) Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ, Սո՛ւրբ ես ճշմարտապէս եւ ամենասուրբ, եւ ո՛վ ոք պանծասցի բովանդակել բանիւ զՔո ի մեզ զանբաւ բարեգործութեանդ զեղմոճնա:

Որ եւ անդէն իսկ ի նախնուան զանկեալն ընդ մեղօք զանագան եղանակօք ինամեալ սփոփեցեր, մարգարէիք, օրինացն տուչութեամբ, քաճանայութեամբ եւ ստուերակերպ երնջոցն մատուցմամբ: Իսկ ի վախճանն աւուրցս այսոցիկ զբովանդակ իսկ զպարտեաց մերոց խզեալ զբատաւնիք, ետուր մեզ զՈրդիդ Քո Միածին Պարտապան եւ Պարտս, Չենուան եւ Օծեալ, Գառն եւ Երկնաւոր Հաց, Քաճանայապետ եւ Պատարագ:

Վասն զի Ինքնդ է բաշխող, եւ նոյն Ինքնդ բաշխի ի միջի մերում միշտ անծախսապէս: Վասն զի եղեալ Հաւաստեալ եւ առանց ցնորից մարդ, եւ անշիտթ միաւորութեամբ մարմնացեալ Մատուածաճնէն եւ ի սուրբ կուսէն Մարիամայ: Հանապարհորդեաց ընդ ամենայն կիրս մարդկային կենցաղոյս առանց մեղաց, եւ յաշխարհակեցոյց եւ յառիթն փրկութեան մերոյ եկեալ կամաւ ի խաչն:

Քահանայն երկրպագեալ սեղանոյն բացյէ վսկիհն եւ առյէ վնտիրեալ հացն ի շեռս իւր եւ ասասյէ:

Առեալ զՀացն ի սուրբ, յաստուածային, յանմահ, յանարատ եւ յարարչագործ ի ձեռս Իւր՝ † օրհնեաց, գոհացաւ, եբեկ եւ ետ Իւրոց ընտրեալ, սուրբ եւ բազմեալ աշակերտացն ասելով.

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քահանայն ցտորք հացն մարտարիք երկուց շեռացն ընտրեալ ասասյէ ի շայն:

Քհ. (ի ձայն) Առէ՛ք, կերէ՛ք, այս է ՄԱՐՄԻՆ ԻՄ, որ վասն ձեր եւ բազմաց բաշխի՝ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Դպ. Ամէն:

Քահանայն ցտորք մարմինն մաղպմայիւ եղեալ ի վերայ սեղանոյն, եւ առեալ ի շեռս իւր վսկիհն ասասյէ ի ծածուկ:

Քհ. (ի ծածուկ) Նոյնպէս եւ զբաժակն առեալ, † օրհնեա՛ց, գոհացաւ, էարբ եւ ետ Իւրոց ընտրեալ, սուրբ եւ բազմեալ աշակերտացն ասելով.

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քահանայն երկու շեռանք փոքր ինչ ի սեղանոյն վերայուցեալ վսկիհն ասասյէ ի շայն:

Քհ. (ի ձայն) Արբէ՛ք ի սմանէ ամենեքեան. այս է ԱՐԻՒՆ ԻՄ ՆՈՐՈՅ ՈՒԽՏԻ, որ յաղագս ձեր եւ բազմաց Հեղանի՝ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Դպ. Ամէն: Հայր երկնաւոր, որ զՈրդիդ Քո ետուր ի մահ վաւրն մեր պարտապան պարտեաց մերոց, Հեղմամբ արեան Նորա, աղաչեմք զՔեզ, ողորմեա՛ Քո բանաւոր Հօտի:

Քահանայն եղեալ ցմաղպմայն ի վերայ սկիտոյն սքօղեալ:

Քհ. (ի ծածուկ) Եւ զոյն միշտ Իւր յիշատակ առնե՛լ պատուիրանն աւանդեաց մեզ բարերար Որդիդ Քո Միածին: Եւ իջեալ ի ստորին վայրս մահու՛ մարմնովն զոր ի մերմէս ընկալաւ յազգակցութենէ, եւ զնիգս դժոխոցն աղարտեալ Հզօրեղապէս, զՔեզ միայն ծանոյց մեզ ճշմարիտ Աստուած, զԱստուածդ կենդանեաց եւ մեռելոց:

Եւ կարեալ վսկիհն երկուքունքիք շեռօք, ասասյէ ի ծածուկ:

Եւ արդ մեք Տէր, ըստ այսմ՝ Հրամանատրութեան յառաջ բերեալ զայս խորհուրդ փրկական մարմնոյ եւ արեան Միածնի Քո: Յիշեմք զԴորա, որ վասն մեր զփրկագործ չարչարանն, զկենաստու խաչելութիւնն, զերեքօրեայ թաղումն, զերանելի յարութիւնն, զաստուածապէս Համբարձումն, զնստելն ընդ Աջմէ Քո, Հա՛յր, զաճաւոր եւ զփառաւորեալ զմիւսանգամ գայրուսն խոստովանիմք եւ օրհնեմք:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քահանայն Կտորք խորհուրդն վերայուցեալ ի սեղանոյն սակաւ ինչ մնարուցէ առ Հայր սուերոյ:

Քհ. (ի ձայն) Եւ զՔոյս ի Քոյոց Քեզ մատուցանեմք ըստ ամենայնի եւ յաղագս ամենեցուն:

Դպ. Յամենայնի օրհնեալ ես Տէ՛ր, օրհնեմք զՔեզ, գովեմք զՔեզ, գոհանամք զՔէն, աղաչեմք զՔեզ, Տէր Աստուած մեր:

Մինչ ետքաւ երգեն՝ քահանայն Կտորք խորհուրդն եղեալ ի վերայ սեղանոյն, բազկաբարած աղօթեալ:

Քհ. (ի ծածուկ) ԶՔեզ արդարեւ Տէր Աստուած մեր գովեմք, եւ զՔէն գոհանամք Հանապազ, որ զանց արարեր զմերով անարժանութեամբս, այսպիսի աշուոր եւ անպատում խորհրդոյ կարգեցեր սպասաւորս: Ո՛չ յաղագս մերոց ինչ բարեգործութեանց, յորոց յոյժ թափուր եմք եւ միշտ ոճայն գտանիմք Հանապազ, այլ ի Քո բազմազեղ ներողութիւնդ ցանկ ապաւինեալ Համարձակիմք մերձենալ ի սպասաւորութիւն մարմնոյ եւ արեան Միաճնի Քոյ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որում վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Գ. ՎԵՐԱԿՈՉՈՒՄՆ

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) † Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ. Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Սրկ. Աստուծոյ երկիրպագեսցուք:

Դպ. Առաջի Քո, Տէ՛ր: Որդի Աստուծոյ, որ պատարագեալ Հօր ի Հաշտութիւն Հաց կենաց բաշխիս ի մեզ, Հեղմամբ արեան Քոյ սուրբ, աղաչեմք զՔեզ, ողորմեա՛ արեամբ Քով փրկեալ Հօտի:

Մինչ ետքաւ երգեն քահանայն խոնարհեալ երկիր պագչէ սեղանոյն եւ աւաւցէ պաղօթաւ:

Քհ. (ի ծածուկ) Երկիրպագանեմք եւ աղաչեմք եւ խնդրեմք ի Քէն բարերար Աստուած: Առաքեա՛ ի մեզ եւ յառաջի եղեալ ընծայս յայս զմշտնջենաւորակից Քո եւ զէակից Սուրբ Հոգիդ:

Ապա բացեալ զծածկոյ սկիռոյն, առչէ յաիտակ ճեռն զմաղղմացն, եւ երիցու իսաչակեփեացէ Կտորք հացն, եւ նախասարկաւագին կրայեալ առնեթեր քահանային մեծաւ երկիրոյն եւ դողոթեամբ ինկարկեալ:

Քհ. (ի ցած) Որով զՀացս † օրհնեալ մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի (կրկնեա երիցս):

Սրկ. (ի ցած) Ամէն:

Եւ եղեալ զմաղղմացն ի վերայ սեղանոյն, առչէ յաիտակ ճեռն զսկիռն, եւ իսաչակեփեացէ երիցու սուերոյ:

Քհ. (ի ցած) Որով զՀացս † օրհնեալ մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի (կրկնեա երիցս):

Սրկ. (ի ցած) Ամէն:

Ապա զմաղղմացն հանդերձ սուրբ մարմնովն եղեալ ի վերայ սկիռոյն, իսաչակեփեացէ երիցու՝ սուերոյ:

Քհ. (ի ցած) Որով զհացս եւ զգինիս † օրհնեալ մարմին ճշմարտապէս արասցես Տեանն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, փոխարկելով

Հոգւովդ Քո Սրբով (կրկնեա երիցս):

Սրկ. (ի ցած) Ամէն: (Ի Չայն) Օրհնեա՛, տէր:

Ապա հասրտրեալ քահանայն պետրանն, սքողեայտ պսկիին:

Քհ. (ի ցած) Որպէս զի եղիցի սա ամենեցուն մեզ մերձեցելոցս յանդատապարտութիւն, ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Դ. ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Դպ. Հոգի Աստուծոյ, որ զփառակցի Քո զխորհուրդ իջեալ ի յերկնից կատարես ի ձեռն մեր, Հեղմամբ արեան Սորա, աղաչեմք զՔեզ. Հանգո՛ զհոգիս մեր ննջեցելոցն:

Քահանայն ոչ եւս խաչակնքեայտ այտուեարեւ ի վերայ խորհրորոյն. եւ պշեռան խոնարհագոյն քան պսկիին քարածեայտ, եւ պաշնն միշտ առ սուրբ խորհուրդն յառեալ ունիցի:

Քհ. (ի ծածուկ) Սովաւ ՀնորՀեա՛ զտէր, զհաստատութիւն եւ զրդձալի զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհի: Սրբոյ Եկեղեցոյ եւ ամենայն ուղղափառ եպիսկոպոսաց, քահանայից, սարկաւագաց, թագաւորաց աշխարհի, իշխանաց, ժողովրդոց, ճանապարհորդերոց, նաւերոց, կապերոց, վտանգերոց, աշխատերոց, եւ որք ի պատերազմոնս բարբարոսաց:

Սովաւ եւ օգոց ՀնորՀեա՛ զբարեխառնութիւն, եւ անդոց՝ զպտղաբերութիւն, եւ ախտացելոց ի պէսպէս ցաւ՝ փութապէս զառողջութիւն:

Սովաւ Հանգո՛ զամենեսեան յառաջագոյն ի Քրիստոս զննջեցեալն [զնախահարս, զհայրապետս, զմարգարէս, զառաքեալս, զվկայեալս], զեպիսկոպոսոնս, զերիցոնս, զսարկաւագոնս, եւ զքնաւ ուխտ եկեղեցոյ Քոյ սրբոյ: Եւ զամենեսեան որք յաշխարհական կարգէ զարս եւ զկանայս Հաւատով վախճանեալս:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Ընդ որս եւ մեզ այց արասցես, բարերար Աստուած, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Քհ. Աստուածածնին սրբոյ կուսին Մարիամն, եւ Յովհաննու Մկրտչին, Ստեփանոսի նախավկային, եւ ամենայն սրբոց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Մարկաւագունք անցյեալ յագակորսն սեղանոյն եւ կայցեալ կարգաւ, եւ նախասարկաւագին յառաջ մարտոյեալ քարոյեայտ:

Սրկ. Առաքելոց սրբոց, մարգարէից, վարդապետաց, մարտիրոսաց, եւ ամենայն Հայրապետաց սրբոց, առաքելագործ եպիսկոպոսաց, երիցանց, ուղղափառ սարկաւագաց, եւ ամենայն սրբոց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Յարտըթեան կիրակեից պայս առա:

Սրկ. Օրհնեալ գովեալ եւ փառաւորեալ Հրաշալի եւ աստուածագարդ Յարութեանն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ երկիր պագանեմք:

Դպ. Փառք Յարութեան Քո, Տէր:

Սրկ. (Ի Տօնի Սրբոց) Սուրբ եւ աստուածաՀաճոյ մարգարէին (Հայրապետին, առաքելոյն, մարտիրոսին), որոյ այսօր զիշատակն կատարեցաք, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Ապա նախասարկաւագին անցեալ ի գրոխ կարգի սարգաւագայն, չեռնառնած աստացին միաբան:

Սրկ. Առաջնորդացն մերոց եւ առաջին լուսաւորչացն՝ սրբոց Թադէոսի եւ Բարդուղիմէոսի առաքելոյն, եւ Գրիգորի Լուսաւորչին, Արիստակիսի, Վրթանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի, Ներսիսի, Սահակայ, Դանիէլի եւ Խաղայ, Մեսրոպայ վարդապետին, եւ Գրիգորի Նարեկացոյն, եւ Ներսիսի Կլայեցոյն, Յովհաննու Որոտնեցոյն, եւ Գրիգորի եւ Մովսիսի Տաթեւացեացն, եւ սրբոց Գրիգորիսեանց եւ Ներսիսեանց, եւ ամենայն սրբոց Հովուաց եւ Հովուապետացն Հայաստանեայց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ. Միանձնացելոց սրբոց, առաքինաւոր եւ աստուածուսոյց կրօնաւորացն՝ Պօղոսի, Անտօնի, Պօղայ, Մակարայ, Ռնուիրիոսի, Աբբայ Մարկոսի, Սրապիոնի, Նեղոսի, Արսէնի, Եւագրի, Պարսամայ, Յովհաննիսեանց եւ Սիմէօնեանց, սրբոց Ոսկեանց եւ Սուքիասեանց, եւ ամենայն սրբոց Հարց եւ աշակերտելոց նոցին ընդ տիեզերս, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ. Թագաւորաց Հաւատացելոց՝ սրբոց Աբգարու, Կոստանդիանոսի, Տրդատայ, եւ Թէոդոսի, եւ ամենայն սուրբ եւ բարեպաշտ թագաւորաց եւ աստուածաւոր իշխանաց, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ. Ընդհանուր ամենայն Հաւատացելոց, արանց եւ կանանց, ծերոց եւ տղայոց եւ ամենայն չափու Հասակի Հաւատով եւ սրբութեամբ ի Քրիստոս ննջեցելոցն, եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչեմք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Եւ միևս սարկաւագն զխարոյն ասիցէ, քահանան զաղօթս սիրի, պի ի միասին աւարտեսցեն:

Քհ. (ի ծածուկ) Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զսուրբ կաթողիկէ եւ զառաքելական եկեղեցի Քո, զոր փրկեցեր պատուական արեամբ Միաձնի Քո եւ ազատեցեր իսաչին սրբով: Շնորհեա՛ ամա զանշարժ զխաղաղութիւն:

Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛, եւ օրհնեա՛ զամենայն ուղղափառ եպիսկոպոստնա, որք ուղիղ վարդապետութեամբ Համառօտեն ի մեզ զբանն ճշմարտութեան:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Եւս առաւել զեպիսկոպոսապետն մեր, եւ զպատուական Հայրապետն Ամենայն Հայոց զՏէր (անունը) սրբազնագոյն կաթողիկոսն եւ բարեխնամ զառաջնորդն (վիճակիս) զՏէր (անունը), շնորհեսցէ՛ս մեզ ընդ երկայն աւուրս ուղիղ վարդապետութեամբ:

Դպ. Ամէն:

Նախասարկաբանական և սարկաբանական համբուրեալ գետնակներ և սակայնակներով ի յետ կուսէ սեղանայն զնապակն ի շարիակողմն սեղանայն, և առապակն միարան Մեծին Գոստոյի առապակ գառազնայն օրինակն:

Սրկ. Գոհութիւն և փառաբանութիւն մատուցանելք Քեզ, Տէր Աստուած մեր, վասն սուրբ և անմահ պատարագիս, որ ի վերայ սրբոյ սեղանոյս: Չի զսա մեզ ի սրբութիւն կենդանութեան պարգեւեսցէ: Սովաւ շնորհեա՛ զտէր, զհաստատութիւն և զըզձալի զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհի, սրբոյ Եկեղեցւոյ և ամենայն ուղղափառ եպիսկոպոսաց, եպիսկոպոսապետին մերոյ և պատուական Հայրապետին Ամենայն Հայոց, Տեառն (անունը) սրբազնագոյն կաթողիկոսին, (վիճակիս) բարեխնամ առաջնորդ, Տեառն (անունը) եպիսկոպոսին, և քահանայիս, որ զպատարագս մատուցանէ:

Եւ վասն զօրութեանց և յաղթութեանց թագաւորաց քրիստոնէից և իշխանացն բարեպաշտից: Աղաչեսցուք և ինդրեսցուք և վասն Հոգւոյն Հանգուցելոց: Եւ առաւել վասն Հանգուցեալ ընդ սուրբ և շինողաց սուրբ եկեղեցւոյս, և որք ընդ Հովանեաւ սորին ևն Հանգուցեալ:

Ազատութիւն եղբարց մերոց գերելոց և շնորհ առաջիկայ ժողովրդեանս: Հանգիստ Հաւատով և սրբութեամբ ի Քրիստոս կատարելոցն եղիցի յիշատակ ի սուրբ պատարագս, աղաչելք:

Դպ. Ըստ ամենայնի, և յաղագս ամենեցուն:

Քհ. (ի ծածուկ) Յիշեա՛, Տէր, և ողորմեա՛, և ՚՛ օրհնեա՛ զՔո առաջի կացեալ ժողովուրդս և զպատարագիս մատուցողս: Եւ պարգեւեա՛ սոցա զպիտոյն և զօգտակարն:

Յիշեա՛, Տէր, և ողորմեա՛, և օրհնեա՛ զուխտաւորս և զպտղաբերիչս եկեղեցւոյ Քում սրբոյ, և որք յիշեն զաղքատս ողորմածութեամբ: Եւ Հատո՛ նոցա զպարտս նոցա ըստ ընդաբոյս առատութեան Քում Հարիւրապատիկ աստ և ի Հանդերձերումը:

Յիշեա՛, Տէր, և ողորմեա՛, և գթա՛ ի Հոգիս Հանգուցելոցն: Հանգո՛ զնոսա և լուսաւորեա՛ և դասաւորեա՛ ընդ սուրբս Քո յարքայութեանդ երկնից, և արժանի արա՛ ողորմութեան Քում:

Յիշեա՛, Տէր, և զՀոգի ծառայիս Քո (անունը) և ողորմեա՛ նմա ըստ մեծի ողորմութեան Քում, և Հանգո՛ այցելութեամբ ի լոյս երեսաց Քոց: (Եթէ կենդանի է) Փրկեա՛ զնա յամենայն որոգայթից Հոգւոյ և մարմնոյ:

Յիշեա՛, Տէր, և զայնոսիկ, որք յանձնեցին մեզ յիշատակել յաղօթս, զկենդանիս և զՀանգուցեալս, և կառավարեա՛ զկամս Հայցմանց նոցա և զմերս ընդ ուղղորդն և որ լին է փրկութեամբ: Եւ վարձատրեա՛ բոլորեցունց զանանց և զերանելի բարութիւնսդ:

Եւ զտեալ զխորհուրդս մեր տաճարացո յընդունակութիւն մարմնոյ և արեան Միաճնի Քո Տեառն մերոյ և Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի: Ընդ որում Քեզ Հօր Ամենակալի, Հանդերձ կենդանարար և ազատիչ Սուրբ Հոգւովդ, վայելէ փառք, իշխանութիւն և պատիւ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. (ի ձայն) Եւ եղիցի ողորմութիւն մեծիս Աստուծոյ և Փրկչիս մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, ՚՛ ընդ ձեզ, ընդ ամենեսեան:

Դպ. Ամէն: Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Ե. ԱՂՕԹՔ ՏԵՐՈՒՆԱԿԱՆ

Սրկ. Ե եւ խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Ամենայն սրբովք, զորս յիշատակեցաք, եւ առաւելապէս զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Վասն մատուցեալ սուրբ եւ աստուածային անմահ պատարագիս, որ ի վերայ սրբոյ սեղանոյս, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Որպէս զի Տէր Աստուած մեր, որ ընկալաւ զառ ի սուրբ յերկնային եւ յիմննալի Իւր մատուցարանն, զիոխանակն առաքեսցէ առ մեզ զչնորՀս եւ զպարգեւ Հոգւոյն Սրբոյ, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Ընկալ՛ լ կեցո՛ եւ ողորմեա՛, եւ պաշեա՛ զմեզ, Տէր, Քոյին շնորհւո՛ւ:

Դպ. Կեցո, Տէր, եւ ողորմեա:

Սրկ. Զամենասրբուհի զԱստուածածինն, զմիշտ կոյնն Մարիամ, Հանդերձ ամենայն սրբովք յիշելով, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Յիշեա՛, Տէր, եւ ողորմեա՛:

Սրկ. Ե եւ միաբան վասն ճշմարիտ եւ սուրբ Հաւատոյս մերոյ, զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա՛:

Սրկ. Զանձինս մեր եւ զմիմեանս Տեառն Աստուծոյ ամենակալին յանձն արասցուք:

Դպ. Քեզ Տեառնդ յանձն եղիցուք:

Սրկ. Ողորմեա՛ց մեզ, Տէր Աստուած մեր, ըստ մեծի ողորմութեան Քում: ասասցուք ամենեքեան միաբանութեամբ:

Դպ. Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:

Քհ. (ի ծածուկ, բազկատարած) Աստուած ճշմարտութեան եւ Հայր ողորմութեան, գոհանամք զՔէն: Որ ի վեր քան զերանելի նաշապետացն, զմեր պարտաւորելոցս առաւել մեծարեցեր զբնութիւն: Վասն զի նոցա Աստուած կոչեցար, իսկ մեզ՝ Հայր Հաճեցար անուանիլ գլխով: Եւ այժմ, Տէր, աղաչեմք զՔեզ, զայսպիսի առ ի Քէն զնորոգ եւ զպատուական անուանադրութեանս շնորհ օր ըստ օրէ պայծառացուցեալ ծաղկեցո՛ ի մեջ եկեղեցւոյ Քում սրբոյ:

Սրկ. Օրհնեա, Տէր:

Քհ. (ի ձայն) Եւ սո՛ւր մեզ Համարձակաձայն բարբառով բանալ զբերանս մեր՝ կարդալ զՔեզ, երկնաւորդ Հայր, երգել եւ ասել:

Դպ. (բազկատարած) ՀԱՅՐ մեր, որ յերկինս եւ, սուրբ եղիցի սնուն Քո. եկեսցէ արքայութիւն Քո. եղիցին կամք Քո, որպէս յերկինս եւ յերկրի. զհաց մեր Հանապազորդ սո՛ւր մեզ այսօր. եւ թող մեզ զպարտիս մեր, որպէս եւ մեք թողումք մերոց պարտապանաց. եւ մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ ի չարէ:

Քհ. (ի ծածուկ) **Տէր տերանց, Աստուած աստուծոց, Թագաւոր յաւիտենական, Արարիչ ամենայն արարածոց, Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Մի՛ տար զմեզ ի փորձութիւն, այլ փրկեա՛ ի չարէ եւ ապրեցո՛ ի փորձութենէ:**

Սրկ. **Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ. (ի ձայն) **Չի Քո է արքայութիւն եւ զօրութիւն եւ փառք յաւիտեանս. Ամէն:**

Զ. ԽՈՆԱՐՀՈՒՄՆ

Քհ. † **Խաղաղութիւն ամենեցուն:**

Դպ. **Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:**

Սրկ. **Աստուծոյ երկիրպագեսցուք: Դպ. Առաջի Քո, Տէր:**

Ամենայն ժողովուրդն իզչէ ի ծուկս եւ քահանայն խոնարհեցուցեալ զգրոխն յագ կողմն սկիռն, աղօթեալ:

Քհ. (ի ծածուկ) **Որ աղբւրդ ես կենաց եւ բղխումն ողորմութեան, Հոգիդ Սուրբ, ողորմեա՛ ժողովրդեանս, որք խոնարհեալ երկիրպագանեն առաջի Աստուածութեան Քո: Պահեա՛ զսոսա ամբողջս, տպաւորեա՛ յոգւոջ սոցա զձեւ մարմնոյ ցուցակի՝ առ ի ժառանգութիւն եւ ի վիճակ Հանդերձելոցդ բարեաց:**

Սրկ. **Օրհնեա՛, տէր:**

Քահանայն երկրպագելով յագակողմն սկիռն ասաւցէ, Քրիստոսի, եւ երկրպագելով ի չախակողմն ասաւցէ, Յիսուսի, եւ երկրպագեալ ի գրոխ սկիռն ասաւցէ, Տերաւք մերով եւ այլն:

Քհ. (ի ձայն) **Քրիստոսի Յիսուսի Տերամբ մերով, ընդ որում՝ Քեզ Հոգւոյդ Սրբոյ եւ Հօր Ամենակալի վայելէ փառք, իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:**

Է. ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄՆ

Սրկ. **Պուսխումէ:**

Քահանայն բացէ զծածկոյ սկիռն, եւ ոչ եւս վթղեալէ այսուհետեւ. եւ մարաւրբ երկոյ չեռացն բարչրացուցեալ ի վեր պտուրբ մարմինն ի քեւ ժողովրդեան, ասաւցէ բարչր ջայնիւ:

Քհ. **Ի Սրբութիւն Սրբոց:**

Դպ. **Միայն Սուրբ, միայն Տէր, Յիսուս Քրիստոս, ի փառս Աստուծոյ Հօր.**

Ամէն:

Ը. ՓԱՌԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Միևէ դպիրք եղանակեմ «Յիսուս Քրիստոս» ելն, քահանայն բարչրացուցէ ի վեր զակիկն ի քեւ ժողովրդեան:

Սրկ. **Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ. **Օրհնեալ Հայր Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ:**

Դպ. **Ամէն:**

Սրկ. **Օրհնեա՛, տէր:**

Քհ. Օրհնեալ Որդիդ Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ:

Դպ. Ամէն:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. Օրհնեալ Հոգիդ Սուրբ, Աստուած ճշմարիտ:

Դպ. Ամէն:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Քհ. Օրհնութիւն եւ փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Դպ. Ամէն: Հայր Սուրբ, Որդիդ Սուրբ, Հոգիդ Սուրբ: Օրհնութիւն Հօր եւ Որդւոյ եւ Սրբոյ Հոգւոյն, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Եւ մինչ խոսի երգեն, թախանայն խոնարհեալսի եւ աղօթեալս:

Քհ. (ի ծածուկ) Նայեա՛ց Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս յերկնից ի սրբութենէ Քումմէ, եւ յաթոռոյ փառաց թագաւորութեան Քո, է՛կ՝ ի սրբել եւ ի կեցուցանել զմեզ, որ ընդ Հօր նստիս եւ աստ պատարագիս: Արժանի արա՛ տալ մեզ յանարատ մարմնոյ Քումմէ եւ ի պատուական յարենէ եւ ի ձեռն մեր ամենայն ժողովրդեանս:

ԼՐՈՒՄՆ

Ապա թախանայն երկիր պագեալ համբարեալսցէ պետական, եւ պնայցնայն ի բաց առեալ ի սկիռնս դիպէ ի վերայ սեղանոյն, եւ առեալ գտորք մարմինն թապցէ անբող յանապական արիւնն եւ ասաւցէ ի ծածուկ:

Քհ. (ի ծածուկ) Տէր Աստուած մեր, որ կոչեցեր զմեզ յանուն Միաճնի Որդւոյ Քոյ Քրիստոնեայս, եւ շնորհեցեր մեզ մկրտութիւն Հոգւոր ավազանան ի թողութիւն մեղաց եւ արժանի արարեր զմեզ Հաղորդիլ սուրբ մարմնոյ եւ արեան Միաճնի Քո:

Եւ այժմ՝ աղաչեմք զՔեզ, Տէր, արա զմեզ արժանի ընդունել զսուրբ խորհուրդս զայս մեզ ի մեղաց թողութիւն, եւ գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Որդւոյ եւ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Թախանայն առեալ գլխին հանդերձ սուրբ մարմնովն ի շտա իւր, ասաւցէ բարջո շայնի:

Քհ. (ի ձայն) Ի սուրբ, ի սուրբ, պատուական մարմնոյ եւ յարենէ Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, (դարձցի առ ժողովուրդն եւ փոքր ինչ յառաջ գնացեալ բարձրացուցէ զսկիհն) ճաշակեցուք սրբութեամբ, որ իջեալ ի յերկնից բաշխի ի միջի մերում: Սա՛ է Կեանք, Յոյս, Յարութիւն, Քաւութիւն, եւ Թողութիւն մեղաց:

Սաղմոս ասացէ՛ք Տեառն Աստուծոյ մերոյ: Սաղմոս ասացէ՛ք երկնաւոր Թագաւորիս մերում՝ անմահի, որ նստի ի կառս քերովբեականս:

Թախանայն վերադարձցի ի սեղանն, եւ չգեսցի փոքր վարագոյրն: Աստիճաւագունք համայն ի չախակողմն սեղանոյն ժողովեալ սխաւիցիս երգել «ԿՏեր ողորմեա», եւ դպիրքն ի դասն սխաւիցիս:

Դպ. Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:

Սրկ. Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛:

Դպ. *Սմենասուրբ Երրորդութիւն, Տո՛ր ւր աշխարհիս խաղաղութիւն:*

Սրկ. *Եւ Հիւանդաց բժշկութիւն, Ննջեցելոց արքայութիւն:*

Դպ. *Տէր ողորմեա՛, Տէր ողորմեա՛, Յիսուս Փրկիչ, մեզ ողորմեա՛:*

Սրկ. *Միջնորդութեամբ Սուրբ եւ Աման, եւ Կենարար Պատարագիս:*

Դպ. *Ընկա՛լ Տէր, եւ ողորմեա՛:*

Նախասարկառազն չայնէ առ դպիրսն բարջոյ ի թիւ:

Սրկ. *Սաղմոս ասացէ՛ք Տեառն Աստուծոյ մերոյ, դպի՛րք, ձայնիւ քաղցրութեամբ զերգս Հոգեւորս, զի Սմա վայելէն սաղմոսք եւ օրհնութիւնք, ալելուք եւ երգք Հոգեւորք: Պաշտօնեայք, Հանդերձ երգովք սաղմոս ասացէ՛ք, եւ զՏէր յերկինս օրհնեցէք:*

Դպ. *Օրհնեալ է Աստուած. Քրիստոս պատարագեալ բաշխի ի միջի մերում, ալելուիս:*

Զմարմին Իւր տայ մեզ կերակուր, եւ սուրբ զարին Իւր ցօղէ ի մեզ, ալելուիս:

Մատիք առ Տէր, եւ առէք զոյս, ալելուիս: Ճաշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է Տէր, ալելուիս: Օրհնեցէք զՏէր յերկինս, ալելուիս: Օրհնեցէք զՆա ի բարձունս, ալելուիս: Օրհնեցէք զՆա ամենայն հրեշտակք Նորա, ալելուիս: Օրհնեցէք զՆա ամենայն զօրութիւնք Նորա, ալելուիս:

Միև լոքս երգեն, քահանայն առջէ Կստրք մարմինն ի շեռս եւ ասասցէ արդաստօք:

Քհ. *(ի ծածուկ) Զո՛ր օրհնութիւն, կամ զո՛ր գոհութիւն ի վերայ Հացիս եւ բաժակիս ասասցոյք: Այլ Յիսուս գԲեզ միայն օրհնեմք Հանդերձ Հարբդ եւ Ամենասուրբ Հոգւովդ, այժմ՛ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:*

Քահանայն յառեալ Կաշս իւր ի սուրբ խորհուրդն ասասցէ:

Խոստովանիմ՛ եւ Հաւատամ՛, զի Դու ես Քրիստոս Որդի Աստուծոյ, որ բարձեր զմեզս աշխարհի:

Եւ բեկեալ Կստրք մարմինն ի չորս մասունս, արկցէ ի բաժակն ասեղով:

Լրումն Հոգւոյն Սրբոյ:

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ Ա. ՆԱԽՀԱՂՈՐԴԱԿԱՆՔ

Եւ սպրս Կմի մասն միայն առեալ ի շեռս. աղօթեալք ի ծածուկ արդաստօք եւ գոհութեամբ առ Հայր եւ Ղրդի:

Քհ. *(ի ծածուկ) Հայր Սուրբ, որ անուանեցեր զմեզ անուանակցութեամբ Միածնի Քոյ, եւ լուսաւորեցեր մկրտութեամբ Հոգեւոր աւազանին, արժանի արա՛ ընդունել զսուրբ խորհուրդս զայս՝ մեզ ի մեղաց թողութիւն:*

Տպաւորեա՛ ի մեզ զչնորՀս Հոգւոյդ Սրբոյ որպէս ի սուրբ առաքեալն, որք ճաշակեցին եւ եղէն մաքրիչք ամենայն աշխարհի: Եւ արդ, Տէր Հայր բարերար, զհաղորդութիւնս զայս մասնաւորեա՛ ճաշակման երեկոյին աշակերտացն, բառնալով զիսաւար մեղաց իմոց: Մի՛ Հայիր յանարժանութիւնս իմ, եւ մի՛ արգելուր զչնորՀս Հոգւոյդ Սրբոյ: Այլ ըստ անբաւ մարդասիրութեան Քում, պարգեւեա՛ զսա քաւիչ մեղաց, լուծիչ յանցանաց: Որպէս խոստացաւ եւ ասաց Տէրն մեր Յիսուս Քրիստոս, թէ՛ ամենայն, որ ուտէ զմարմին Իմ եւ ըմպէ զարին Իմ, կեցցէ յաւիտեանս: Արդ արա՛ զսա մեզ ի քաւութիւն, զի որք կերիցեն եւ արբցեն ի սմանէ, Հանցեն զօրհնութիւն եւ զփառս Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, այժմ՛ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

† Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Գոհանամք զՔն Քրիստոս Թագաւոր, որ արժանի արարեր զանարժանս Հաղորդիչ սուրբ մարմնոյ եւ արեան Քո: Եւ այժմ՝ աղաչեմ զՔեզ, Տէր, մի՛ լիցի սա ինձ ի դատապարտութիւն, այլ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց, յառողջութիւն Հոգւոյ եւ մարմնոյ, եւ ի կատարումն ամենայն գործոց առաքինութեան, որպէս զի սրբեսցէ սա զշունչս իմ եւ զՏոգի, եւ զմարմին իմ, եւ արասցէ զիս տաճար եւ բնակարան Ամենասուրբ Երրորդութեանդ, զի ընդ սուրբս Քո արժանի եղէց փառաւորել զՔեզ ընդ Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ԱՂՕԹՔ Ս. ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆԻՆ

Գոհանամ եւ մեծացուցանեմ եւ փառաւորեմ զՔեզ, Տէր Աստուած իմ, զի զիս զանարժանս արժանացուցեր յաւուր յայսմիկ Հաղորդակից լինել աստուածային եւ սոսկալի խորհրդոյ Քոյ, անարատ մարմնոյդ եւ պատուական արեանդ:

Վասն այսորիկ զոտս ի բարեխօսութիւն ոնելով, աղաչեմ յամենայն աւուրս եւ ի ժամանակս կենաց իմոց ընդ սրբութեան Քոյ պահեա՛ զիս: Որպէս զի յիշելով զբարեգթութիւնս Քո եւ կենդանի եղէց ընդ Քեզ, որ վասն մեր չարչարեցար եւ մեռար եւ յարեար: Մի՛ մերձեցի, Տէր իմ եւ Աստուած, խորտակիչն, կնքելով անձին իմոց պատուական արեամբդ Քով:

Ամենակարող, մաքրեա՛ զիս սոքօք յամենայն մեռելոտի գործոց իմոց, որ միայնդ ես անմեղ: Ամրացո՛ զկեանս իմ, Տէր, յամենայն փորձութենէ, եւ զպատերազմնո՞ն իմ դարձո՛ յինէն յետս, պատկառեալ եւ ամաչեցեալ՝ որչափ յառնէ ի վերայ իմ:

Ամրացո՛ զգնացս մտաց եւ լեզուի իմոց, եւ զամենայն ճանապարհս մարմնոյ իմոց: Վէ՛ր Հանապազորդ ընդ իս, ըստ անսուտ խոստման Քո, թէ՛ որ ուտէ զմարմին Իմ, եւ ըմպէ զարին Իմ, նա յիս բնակեսցէ եւ Ես՝ ի նմա: Դու ասացեր, մարդասէ՛ր, կացո՛ զբանս աստուածային անլուծանելի Հրամանաց Քոց, քանզի Դու ես Աստուած ողորմութեան, եւ գթութեան եւ մարդասիրութեան եւ պարգեւիչ ամենայն բարեաց, եւ Քեզ վայելէ փառք Հանդերձ Հարբդ եւ ամենասուրբ Հոգւովդ, այժմ՝ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից.

Ամէն:

Բ. ՃԱՇԱԿՈՒՄՆ

Եւ ասպս զբառնագրեղով պիկն, ինկրեսցէ յԱպրուծոյ պպես պես հայցուածս վասն իւր եւ ժողովոյդեան, եւ թողութիւն ինկրեսցէ իւրոց յանցաւորացն թշնամեաց եւ արեղեաց, եւ անդէն առասցէ:

Քհ. (ի ծածուկ) Հաւատով Հաւատամ յամենասուրբ Երրորդութիւնդ ի Հայր եւ յՈրդի եւ ի Հոգիդ Սուրբ: Եւ ասպս ահիւ եւ դողութեամբ ճաշակեսցէ զմասն որ ի ձեռին իւրում Է ասելով:

Հաւատով ճաշակեմ զսուրբ եւ զկենդանարար եւ զփրկագործ մարմինս Քո, Քրիստոս Աստուած իմ Յիսուս՝ ի թողութիւն մեղաց իմոց:

Եւ արքայէ ի բաժակէն ասելով:

Հաւատով ըմպեմ զսրբարար եւ զմաքրիչ արինս Քո, Քրիստոս Աստուած իմ Յիսուս՝ ի թողութիւն մեղաց իմոց:

Եւ յիս ճաշակելոյ ի մարմնոյ եւ յարեւել Տեառն, սասայէ:

Մարմին Քո անապական լիցի ինձ ի կեանս, եւ սուրբ արին Քո՝ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Եթէ իցեն արժանատրք հաղորդութեան յեկեղեցականաց՝ հաղորդեսցին ի սեղանն ի ներքին կողմն վարագորին. եւ այս քացցի վարագորն, եւ նախասարկաւագն գոչեսցէ առ ժողովուրդն բարձր չայնիս:

Սրկ. Երկիւղիւ եւ Հաւատով յառաջ մատիք եւ սրբութեամբ Հաղորդեսցարուք:

Քահանայն ունեւոյլ զսուրբ խորհուրդն ի շեռին դարձցի առ ժողովուրդն եւ յառազ գնասցէ փոքր ինչ. եւ եթէ իցեն արժանատրք, քահանայն ի ծունկս իգեալ ի բեմին հաղորդեսցէ վնաս. եւ սարկաւագն կաշցէ զսկիին դասարառակաւ ի չախմէ քահանային:

Քհ. Ասացէք մեղայ Աստուծոյ, [Հաւատամք ի Հայր Սուրբ Աստուած ճշմարիտ, Հաւատամք Պրօզին Սուրբ Աստուած ճշմարիտ, Հաւատամք եւ ի Հոգին Սուրբ Աստուած ճշմարիտ: Խոստովանինք եւ Հաւատամք]:

Չի սա է պատուական Մարմին եւ Արին Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի, որ լինի մեզ ի քաւութիւն եւ ի թողութիւն մեղաց:

Շարական Հաղորդութեան

Որ կազմեցեր սեղան խորհրոյ եւ արբուցեր յանմահական բաժակէն սրբոյ Քոյ առաքելոց այսօր ի սուրբ վերնատունն. Աղաչեմք, փրկիչ, ողորմեա՛:

Մաքրեա՛ զմիտս եւ զխորհուրդս, զի եւ մեք Հաղորդեսցուք սրբութեամբ ընդ սրբոյ Քոյ առաքելոց այսօր ի սուրբ վերնատունն. Աղաչեմք, փրկիչ, ողորմեա՛:

Դպ. Աստուած մեր եւ Տէր մեր երեսեցաւ մեզ, օրհնեալ եկեալ անուամբ Տեառն:

Քահանայն ունեւոյլ զսկիին ի շեռին օրհնեսցէ զժողովուրդն ասեւոյլ:

Քհ. Կեցո՛, Տէր, զժողովուրդս Քո եւ օրհնեա՛ զժառանգութիւնս Քո, Հովուեա՛ եւ բարձրացո՛ զսոսա յայսմ՛հետէ մինչեւ յաւիտեան:

Դ. ԳՈՀԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դպ. Լցաք ի բարութեանց Քոյ, Տէր, ճաշակելով զմարմին Քո եւ զարին. փա՛ ոք ի բարձունս կերակրողիդ զմեզ: Որ Հանապազ կերակրես զմեզ. առաքեա՛ ի մեզ զՀոգեւոր Քո զօրհնութիւն, փա՛ ոք ի բարձունս կերակրողիդ զմեզ:

Քահանայն դարձցի ի սեղանն, չգեսցի վարագորն եւ ճաշակեալ զվնասեալս ի մարմնոյ եւ յարեւելն, մաքրեսցէ զսկիին զինչ, ասեւոյլ զսորս:

Քհ. (ի ծածուկ) Գոհանամք զՔէն, Հայր ամենակալ, որ պատրաստեցեր մեզ նաւահանգիստ սուրբ զեկեղեցի, տաճար սրբութեան, ուր փառաբանի Սուրբ Երրորդութիւնդ. Ալէլուիա:

Գոհանամք զՔէն, Քրիստոս Թագաւոր, որ պարգեւեցեր մեզ կենդանութիւն կենարար մարմնով եւ արեամբ Քով սրբով:

Շտրճեա՛ զքաւութիւն եւ զմեծ ողորմութիւն. Ալէլուիա:

Գոհանամք զՔէն, Հոգիդ ճշմարիտ, որ նորոգեցեր սուրբ զեկեղեցի: Անարատ պաշեա՛ Հաւատով Երրորդութեանդ յայսմ՛ հետէ մինչեւ յաւիտեան. Ալէլուիա:

Սրկ. Ամէն: Եւ եա խաղաղութեան զՏէր աղաչեսցուք:

Դպ. Տէր, ողորմեա:

Սրկ. Եւ եւս Հաւատով ընկալեաք յաստուածային, սուրբ, երկնային, անմահ, անարատ եւ յանապական խորհրդոյս, զՏեառնէ գոհարացուք:

Դպ. Գոհանամք զՔն, Տէր, որ կերակրեցեր զմեզ յանմահական սեղանոյ Քոյ: Բաշխելով զմարմինդ եւ զարինդ ի փրկութիւն աշխարհի, եւ Կեանք անձանց մերոց:

Քհ. (ծածուկ) Գոհանամք զՔն, Քրիստոս Աստուած մեր, որ զայսպիսի ճաշակումն բարութեան շնորհեցեր մեզ ի սրբութիւն կենդանութեան: Սովիմք պահեա՛ զմեզ սուրբս եւ անարատս, բնակեալ զմեօք Քո աստուածային ինամօքդ:

Հովուեա՛ զմեզ յանդաստանի կամաց Քոց սրբոց եւ բարեսիրաց: Որով ամրացեալք յամենայն բանաարկուին ընդդիմութեանց, Քոմ եւեթ արժանի եղիցուք ընդ ձայնի, եւ Քեզ միայնոյ քաջայաղթ եւ ճշմարիտ Հովուիդ Հետեւիլ: Եւ առ ի Քն ընդունել զպատրաստեալ տեղի յարքայութեանդ երկնից:

Աստուած մեր եւ Տէր մեր եւ Փրկիչ Յիսուս Քրիստոս, որ եւ օրհնեալ ընդ Հօր եւ ընդ Սուրբ Հոգւոյդ, այժմ՛ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

† Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Անքնին, անհաս, երբեակ ինքնութեանդ, Հաստիչ, ընդունող եւ անբաժանելի միասնական Սուրբ Երրորդութեանդ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ՛ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Քահանայն շուայեալ պշտօս դիպէ պիտոյրն. եթէ իյէ եպիսկոպոս՝ պապն, եւ պգեցցի պեմփիորոնն. սպս քայցի վարսագոյրն:

ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ ԱՂՕԹՔ Ի ՄԷՁ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Սրկ. Օրհնեա՛, տէր:

Եւ թահանայն երկրպագեալ պսուրբ սեղանոյն՝ առջէ սուրբ աւելարսանն ի շտօս, եւ ընդ հարաւային սարիճանս իզակեղով ի դասն:

Քհ. (ի ձայն) Որ օրհնես զայնսոսիկ, որք օրհնեն զՔեզ, Տէր, եւ սուրբ առնես զուսացեալս ի Քեզ:

Դպ. Օրհնեա՛լ է Աստուած:

Քհ. Կեցո՛ զժողովուրդս Քո եւ օրհնեա՛ զժառանգութիւնս Քո, զըրումն Եկեղեցւոյ Քո պահեա՛:

Դպ. Ամէն:

Քհ. Սրբեա՛ զսոսս, որք ողջունեցին սիրով զվայելչութիւն տան Քոյ, Դու զմեզ փառաւորեա՛ աստուածային զօրութեամբ Քով, եւ մի՛ թողուր զուսացեալս ի Քեզ:

Դպ. Ամէն:

Քհ. Զխաղաղութիւն պարգեւեա՛ ամենայն աշխարհի, Եկեղեցեաց, քահանայից, թագաւորաց քրիստոնէից եւ զինուորեալ մանկանց նոցա եւ ամենայն ժողովրդեանս:

Դպ. Ամէն:

Քհ. Ձի ամենայն տուրք բարիք եւ ամենայն պարգեւք կատարեալք ի վերուստ են իջեալ առ ի Քն, որ եւ Հայր լուսոյ եւ Քեզ վայելէ փառք իշխանութիւն եւ պատիւ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

Դպ. Եղիցի անուն Տեառն օրհնեալ յայսմ Հետէ մինչեւ յաւիտեանս:

(Երիցս կրկնեա):

Քհ. Կատարումն օրինաց եւ մարգարէից Դու եւ Քրիստոս Աստուած Փրկիչ մեր, որ լցեր զամենայն Հայրակամ տնօրէնութիւնս Քո, լի՛ց եւ զմեզ Հոգւովդ Քով Սրբով:

ՎԵՐՁԻՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆ

Սրկ.Օրթի:

Քահանայն դառնալով առ ժողովորդն ասացէ:

Քհ. † Խաղաղութիւն ամենեցուն:

Դպ. Եւ ընդ Հոգւոյդ քում:

Սրկ. Երկիւղածութեամբ լուարուք:

Քհ. Սրբոյ Աւետարանիս Յիսուսի Քրիստոսի, որ ըստ Յովհաննու:

Դպ. Փա՛ռք Քեզ, Տէր Աստուած մեր:

Սրկ. Պուսիտամէ:

Դպ. Ասէ Աստուած:

Ապա կարդան Ս. Աւետարան

Քհ. Արձակման Աւետարան (Յովհ. Ա 1-14): Ի Հօրէ լուսոյ:

Ի սկզբանէ էր Բանն, եւ Բանն էր առ Աստուած, եւ Աստուած էր Բանն: Նա էր ի սկզբանէ առ Աստուած: Ամենայն ինչ Նովաւ եղեւ, եւ առանց Նորա եղեւ եւ ոչ ինչ, որ ինչ եղեն:

Նովաւ կեանք էր, եւ կեանքն էր ըյս մարդկան: Եւ ըյսն ի խաւարի անդ լուսաւորէ, եւ խաւար Նմա ոչ եղեւ Հասու:

Եղեւ այր մի առաքեալ Աստուծոյ, անուն նմա Յովհաննէս: Սա եկն ի վկայութիւն, զի վկայեսցէ վասն Լուսոյն, զի ամենեքին Հաւատասցեն նովաւ: Ոչ էր նա Լոյսն, այլ զի վկայեսցէ վասն Լուսոյն:

Եր Լոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւոր առնէ զամենայն մարդ, որ գարոյց է յաշխարհ: Յաշխարհի էր, եւ աշխարհ Նովաւ եղեւ, եւ աշխարհ զՆա ոչ ծանեաւ:

Յիւրան եկն, եւ իւրքն զՆա ոչ ընկալան: Իսկ որք ընկալան զՆա՝ ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստուծոյ լինել, որոց Հաւատասցեն յանուն Նորա: Ոչ ոչ յարենէ եւ ոչ ի կամաց մարմնոյ եւ ոչ ի կամաց առն, այլ Աստուծոյ ծնան:

Եւ Բանն մարմնն եղեւ եւ բնակեաց ի մեզ, եւ տեսաք զփառս Նորա, զփառս իբրեւ զՄիածնի առ ի Հօրէ, լի շնորհօք եւ ճշմարտութեամբ:

Դպ. Փառք Քեզ, Տէր Աստուած մեր:

Սրկ. Սուրբ խաչիս աղաչեսցուք զՏէր, զի սովաւ փրկեսցէ զմեզ ի մեղաց, եւ կեցուցէ շնորհիւ ողորմութեան Իւրոյ: Ամենակալ Տէր Աստուած մեր, կեցո՛ւ եւ ողորմեա:

Քհ. Տէր ողորմեա, Տէր ողորմեա: Պահպանեա զմեզ Քրիստոս Աստուած մեր, ընդ Հովանեալ սուրբ եւ պատուական խաչի Քոյ ի խաղաղութեան. փրկեա յերեւելի եւ յաներեւոյթ թշնամոյն: Արժանաւորեա գոհութեամբ փառաւորել զՔեզ ընդ Հօր եւ ընդ Սրբոյ Հոգւոյդ, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից. Ամէն:

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐՁԱԿՄԱՆ

Սրկ. Օրհնեցից զՏէր յամենայն ժամ, յամենայն ժամ օրհնութիւն Նորա ի բերան իմ: Եւ քահանայն խաչակնքեսցէ սուրբ աւետարանան ի վերայ ժողովրդեան ասելով:

Քհ. † Օրհնա՛լք եղերո՛ւք ի շնորհաց Սուրբ Հոգւոյն. երթայք խաղաղութեամբ եւ Տէր Յիսուս Քրիստոս եղիցի ընդ ձեզ, ընդ ամենեսեան. Ամէն:

Եւ դպիրքն մինչ ասելն ի Տէր պարծեսցի, (Աստուծո (ԼԳ) արչակման) բաշխեսցի մասն ամենայն ժողովրդեան:

Դպ. Ի Տէր պարծեսցի անձն իմ. լուիցեն Հեզբ եւ ուրախ եղիցին:

Մեծ արարէք զՏէր ինեւ. եւ բարձր արասցուք զանուն Նորա ի միասին: Խնդրեցի ի Տեառնէ եւ լուա ինձ. յամենայն նեղութենէ իմմէ փրկեաց զիս: Մատիք առ Տէր եւ առէք զոյս. եւ երեսք ձեր մի՛ ամաչեսցեն: Այս աղքատ կարդաց առ Տէր, եւ Տէր լուա սմա. յամենայն նեղութենէ սորա փրկեաց զսա:

Բանակ Հրեշտակաց Տեառն շուրջ է զերկիւղածուք իւովք. եւ պահէ զնոսա:

Ճաշակեցէք եւ տեսէք, զի քաղցր է Տէր. երանեալ է այր որ յուսայ ի Նա: Երկերո՛ւք ի Տեառնէ ամենայն սուրբք Նորա. զի ոչ ինչ է պակասութիւն երկիւղածաց Նորա:

Մեծամեծք աղքատացան եւ քաղցեան. բայց ոյք ինդրեն զՏէր, մի՛ պակասեսցէ ի նոցանէ ամենայն բարութիւն:

Եկա՛յք, որդեակք իմ, եւ լուարուք ինձ. եւ զերկիւղ Տեառն ուսուցից ձեզ: Ո՛վ է մարդ որ կամի զկեանս. սիրէ զաւուրս իւր տեսանել ի բարութեան:

Լուեցո՛ զլեզուք ի չարութենէ. եւ շրթունքք զմի՛ խօսեսցի զնենգութիւն:

Խոտորեա՛ ի չարէ եւ արա՛ զբարի, ինդրեա՛ զխաղաղութիւն եւ է՛րթ զհետ նորա:

Աչք Տեառն ի վերայ արդարոց. եւ ականջք Նորա ի վերայ աղօթից նոցա: Երեսք Տեառն ի վերայ չարագործաց. սատակել յերկրէ զիշատակս նոցա:

Կարդացին արդարք առ Տէր, եւ Տէր լուա նոցա. յամենայն նեղութենէ նոցա փրկեաց զնոսա:

Մերձ է Տէր առ այնոսիկ, որ մաշեալ են սրտիւք. եւ զխոնարհս Հոգւով կեցուցանէ:

Բազում նեղութիւնք են արդարոց, յամենայնէ փրկէ զնոսա Տէր. եւ պահէ զամենայն ոսկերս նոցա եւ մի ի նոցանէ մի՛ փշրեսցի:

Մահ մեղաւորին չար է. բայց որ ատեայ զարդարն զղջասցի:

Փրկէ Տէր զանձինս ծառայից Իւրոց. մի՛ զղջասցին ամենեքեան, ոյք յուսացեալ են ի Նա:

Փառք Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. Աժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս յաւիտենից: Ամէն:

Եւ բաժանայն դարչնի յարեւելս եւ երկիրպագս առագի բեմին երիցս եւ ասասցէ:

Քհ. Տէր Աստուած Յիսուս Քրիստոս, ողորմեա՛ ինձ:

Եւ մերեալ յառակարտունս մերկայցի ի զգեսարուցն: